

DVAINDEVETDESETI JUBILEJ
PRAZNUJEMO V ZNAMENJU NAJVEČJIH
VLAGANJ V INVESTICIJE V VSEJ
ZGODOVINI PREDILNICE

Dvaindevetdeseti jubilej

Vsako leto je 9. september praznik vseh delavcev Predilnice, naših upokoјencev, in tudi vseh delovnih ljudi litijskega kraja. Ob tem prazniku smo veseli in ponosni, če so naši delovni in dohodkovni uspehi dobri in vzpodbudni za nadaljnje izpopolnjevanje našega samoupravnega in družbenoekonomskega sistema, če so rezultati dela takšni, ki dajejo dolgoročno stabilnost in socialno varnost vsem delavcem v našem kolektivu.

Tudi v letošnjem letu se nahajamo v sorazmerno težki gospodarski in ekonomski situaciji. Svetovna gospodarska kriza je še vedno prisotna, in vpliva tudi na naš jugoslovanski gospodarski razvoj. Počasnejša rast industrijske proizvodnje, družbene produktivnosti dela, zmanjševanje reproduktivne sposobnosti gospodarstva, zmanjšanje izvoz in povečan uvoz, in s tem slabšanje devizne bilance države, so boleče točke našega ekonomskega položaja.

Naši uspehi v letošnjem letu niso najbolj vzpodbudni. Zaostajamo za planskimi predvidevanji na področju rasti proizvodnje, produktivnosti, doseganju odgovarjajočega asortimana, in kot posledica nedoseganja planskih nalog v proizvodnji, ne dosegamo tudi predvidene dohodkovne rezultate. Zato ni slučaj, da smo ob tem spoznanju pristopili k izdelavi stabilizacijskega programa, ki je smerokaz našemu nadaljnjemu delu in prizadevanjem na vseh področjih naše aktivnosti. Zato je nujno, da vsi spoznamo pomembnost uresničevanja tega programa, in se zavestno in odgovorno lotimo dela na odpravi vseh slabosti, ki so nas spremljale v letošnjem letu.

Pomemben dogodek za naš jubilej pa je vsekakor začetek izvajanja del na široki fronti investicijskih vlaganj, ki so v vsej zgodovini Predilnice po vrednosti in obsegu največje, saj je njihova vrednost preko 16 milijard starih dinarjev, pa tudi spoznanje, da je potrebno dopolnjevati staro tehnologijo z novo, da je nujno modernizirati strojno opremo s produktivnejšimi stroji, da je skrb za razširjanje in povečevanje proizvodnje z investicijskimi vlaganji odločilnega pomena v naši nadaljnji poslovni politiki in orientaciji. V skrbi, da uvajamo v produkcijski proces nove, sodobne, moderne stroje, pomeni ne samo lažje in udobnejše delo in pogoje dela, temveč tudi v perspektivi zanesljivejši, stabilnejši in čvrstejši ekonomski in družbeni položaj naših delovnih ljudi. To pomeni tudi tisto materialno osnovo združenega dela, na kateri se dograjuje demokratični — samoupravni sistem delovanja delovnih ljudi. Morda je kdo mislil, ko smo snovali novo investicijo, da je ta v težkem ekonomskem položaju iluzija, da so to le pobožne želje, ki se bodo težko uresničile. Res je, da je bil celoten investicijski program zelo korajžno zastavljen, nismo bili prepričani, da ga bomo zaradi deviznih težav lahko v deloti realizirali v tako kratkem času. Vendar naša upornost in iznajdljivost, najti prave poti, je pripomogla k realizaciji programa. Podpisane so vse pogodbe za dobavo opreme. Plačani so potrebni dinarski avansi. Priskrbljena so devizna sredstva. Oprema že prihaja. Montirajo se že predilni stroji Krušik, melanzirnica Hergeth, česalni stroji, mikalniki Hergeth, v drugem letu pa bo prišlo tudi do montaže in ureditve linije za proizvodnjo z brezvretenskimi predilnimi stroji.

In če ob letošnjem jubileju z zadovoljstvom ugotovljamo, da je investicija in njeno izvajanje v polnem razmahu, bomo lahko v naslednjem letu ob praznovanju 93 letnice s ponosom praznovali zaključek investicije. S to investicijo se bomo v lestvici tekstilne industrije Slovenije in Jugoslavije, s proizvodnimi in dohodkovnimi rezultati, dvignili med vodeče organizacije združenega dela. Vendar pomen ni samo v tem, da bomo veliki, temveč, da bomo stabilni, da bo naša perspektiva, naša prihodnost, čvrsta kot granit, ne samo za nas, temveč tudi za bodoče rodove.

Jože MIRTIC

Ob tovarniškem prazniku
čestitamo vsem članom delovne organizacije
in našim upokoјencem

Smernice in naloge pri pripravi, sprejemu in uresničevanju plana za leto 1979

Na osnovi »Zakona o temeljnih sistema družbenega planiranja in o družbenem planu Jugoslavije« ter določil o planiranju v Statutu naše delovne organizacije, predlaga Komisija za planiranje in programiranje razvoja delavskemu svetu, da sprejme sklep o pripravi plana poslovanja delovne organizacije Predilnice Litija za leto 1979, ter smernice in program dela za pripravo, sprejem in uresničevanje plana, kot sledi:

1. DS sprejme sklep o pripravi plana za leto 1979, in zadolži Komisijo za planiranje in programiranje razvoja — do konca avgusta.
2. Plansko analitska služba pripravi po usklajevalnem postopku, na osnovi analiz izvajanja tekočega plana in analiz, možnosti poslovanja v letu 1979, osnutek plana za leto 1979, ter ga da v javno obravnavo — od 5. 12. — 20. 12. 1978.
3. Sprejem temeljnega plana 1979.
4. Spremljava uresničevanja letnega, oz. srednjeročnega plana, s periodičnimi obračuni, z ustreznimi kazalci uspešnosti poslovanja. (Uresničevanje svojega plana so dolžne spremljati vse službe!)

Analize uresničevanja srednjeročnega plana, oz. preteklega obdobja, vam služijo kot izhodišče — smernice, možnosti prihodnjega razvoja, in morajo predstavljati najboljši prikaz poslovne politike delovne organizacije vseh parcialnih planov.

Najpomembnejše naloge, ki bodo zagotavljale pravilno izvrševanje plana, bi bile:

- povečanje koriščenja kapacitet,
- povečanje proizvodnje,
- izboljšanje ekonomsko-financijske situacije in rezultatov poslovanja,
- pospešena investicijska gradnja,
- usklajevanje medsebojnih odnosov dela vseh proizvodnih in neproizvodnih služb,
- izboljšanje kadrovske strukture,
- krepitev vloge organov neposrednega delavskega samoupravljanja.

I. Analiza razvoja

— (vsi zadolženi po delnih planih)

To je predvsem tekstualni, sestavni del vseh planov, ki pogosto vplive preteklega razdobja na prihodnje planirano obdobje.

Doseženi zbirni rezultati prehojenega srednjeročnega obdobja bodo sestavni del osnutka letnega plana — pripravi oddelka za ekonomske analize in planiranje.

II. Cilji razvoja in plan uresničevanja ciljev

1. Razvoj samoupravljanja

— Kako se uresničuje vloga delavca — samoupravne pravice — torej vloga nosilcev gospodarske aktivnosti v delovni organi-

zaciji, KS, SIS-ih, oz. celotni samoupravni organiziranosti družbe.

— Informiranost v procesu družbenega planiranja.

Brez dobrega informativnega sistema ne moremo uspešno voditi poslovne politike! Stopnja informiranosti v organizaciji je pomemben dejavnik neposredne samoupravne aktivnosti!

— Delovna sila

— To je sestavni del plana kadrovanja.

V planih predvideti potrebo po delovni sili z ozirom na najboljše zasedenost strojnih kapa-

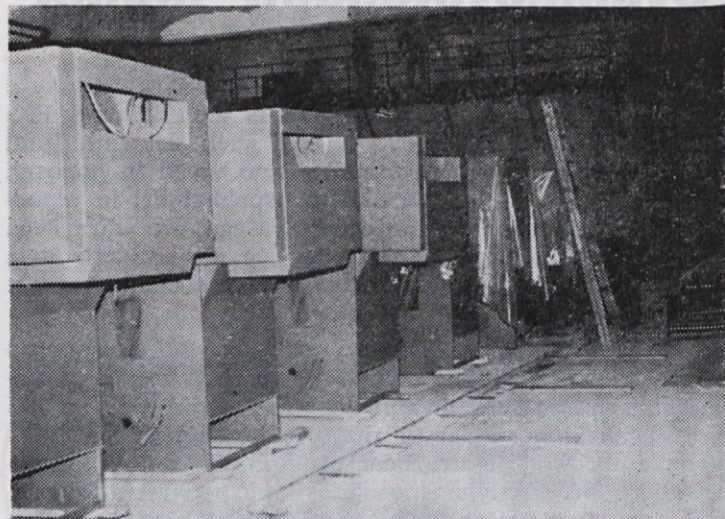
ni del bilance delovne sile, oziroma kadrovanja, je torej planiranje šolanja kadrov, ki so potrebni DO, ki v sklopu razvoja celotnega gospodarstva občine morajo predstavljati izobraževalni program usmerjenega šolstva, oz. dopolnilni učni program šolskih zavodov, ki sodelujejo na »svobodni menjavi dela«.

Potrebe po kadrih ustrezne kvalifikacije in smeri ter stopnje izobraženosti, bodo zasnovane tudi prihodnjega srednjeročnega plana. Ta področja bodo obdelale strokovne službe iz splošnega sektorja.

3. Vprašanje materialnega razvoja in mednarodne menjave.

Proizvodnja — proizvodni sektor

Cilj proizvodnega sektorja mora biti, da skupaj s komercial-

V novi zgradbi predmešalnice vlaken smo pričeli z montažo novih strojev

citet (po normativih dela) in polni zasedenosti sistematiziranih delovnih mest, z upoštevanjem določene rezerve.

Pri tem imenovati (upoštevati) gotove vire glede na selitev, oz. spremembe nove delovne sile, upoštevati naravni prirastek kraja samega in selitve. Upoštevati tudi zahtevano kvalifikacijsko strukturo in strokovnost, strukturo po spolu in starosti, kar je sestavni del kadrovske politike.

2. Kadrovska politika

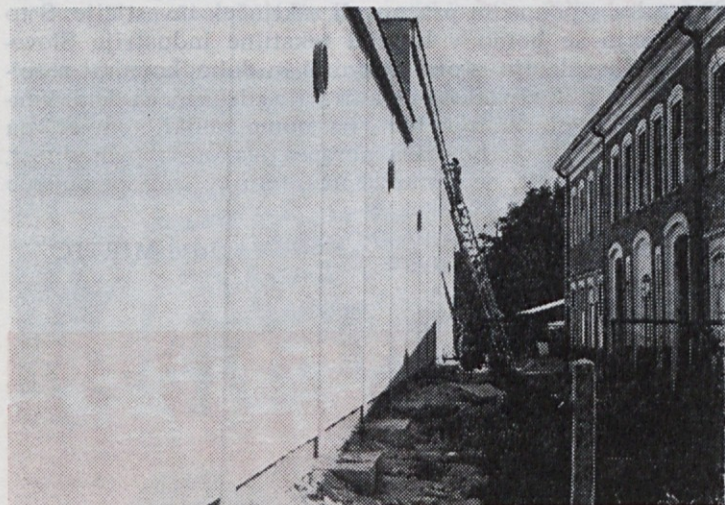
Uspešnost dela delavcev je odvisna predvsem od kvalitete in strokovnosti zaposlenih, od pravilnosti njihove razporeditve na določena delovna mesta, kot tudi od mehanizma usposabljanja novih in nenehnega usposabljanja — prekvalifikacije starejših kadrov, v skladu s tehničnimi in drugimi spremembami v DO. Zato postaja plan kadrov v novejših pogojih dela zelo pomembna sestavina uspešnega poslovanja, in mu je potrebno posvetiti največjo pozornost. Zamujeno načrtno delo kadrovanja lahko privede do ozkih grl proizvodnje in realizacije, neustrezna razporeditev kadrov — mejna sposobnost organizacije — pa do slabih proizvodnih rezultatov. Ocena potreb po določenih oblikah kadrov naj predstavlja izhodiščno točko! Sestav-

nim sektorjem in sektorjem službe vzdrževanja najde najboljše možne rešitve za usklajen proizvodni proces s čim manj zastoji, odpravo ozkih grl in najboljšim možnim izkoristkom surovine (zmanjšanjem odpadkov). Plan najboljšega proizvodnega programa z ozirom na tehnično-tehnološke pogoje proizvodnje (najboljša zasedenost strojnih kapacitet), z upoštevanjem pogojev dobave surovin, možnim vzdrževanjem zaloga, vprašanjem delovne sile, tržnih pogojev, nabave in prodaje, uvoza in izvoza ter vseh drugih elementov, ki neposredno vplivajo na uspešnejši ali slabši proizvodni proces.

Plan proizvodnje prilagajati tekočim in perspektivnim zahtevam tržišča (iskati ustrezno varianto) s planom proizvodnje preje, ki prinaša najboljši iztržek ob normalnem upoštevanju tehnično-tehnoloških zmožnosti obstoječega oz. novega strojnega parka.

Komercialni sektor — kot nosilec naloge

Cilj komercialne službe mora biti, da razširja svoje tržišče prodaje tako, da bo proizvodnja mogla pospešeno prehajati na večje serije predelave posameznih kvalitet in števil preje. S tem bi se predvsem zmanjšali zastoji in stroški zastojev v pro-

Fasada — pročelje južne strani nove zgradbe predmešalnice vlaken

VSEBINA:

— Osební dohodki	str. 4
— Realizacija plana izvozno-uvozne bilance, Sprejet pravilnik o materialnih stroških	str. 5
— SS o pravicah in obveznostih zdravstvenega varstva	str. 6
— Izostajanje zaradi bolezni	str. 7
— Letovanje	str. 8
— Tekmovanje predic	str. 11
— Civilna zaščita	str. 13
— Zoper pretirano uporabo antibiotikov, Visok krvni pritisk	str. 14

V novi zgradbi čistilke skrbno čistijo strojne dele novih mešalnih strojev

izvodnji, plansko bi utegnili odpravljati ozka grla proizvodnje, zmanjševale bi se možnosti zapredkov različnih kvalitet preje ob manjšem številu menjav, ki povzročajo reklamacije in odganjajo kupce, z vsem tem pa bi rastla proizvodnja in dohodek podjetja.

Kratka analiza povpraševanja na tržišču po vrstah preje in konkurenčne ponudbe — po poslovnih izkušnjah, ker nimamo oddelka, oz. zaposlenega, za različne vrste preje. To so osebna predvidevanja prodaje po izkušnjah in poznavanju tržišča. Upoštevati še pogoje prodaje, komercialne ali propagandne akcije. Opažanja upoštevati pri politiki proizvodnje!

— V skladu s proizvodnim planom časovno planirati tudi nabavo potrebne surovine in reprodukcijskega materiala (materialno bilanco), da bi bila vezava obratnih sredstev čim krajša. Upoštevati relativen odnos: nabava po nižjih cenah — daljša vezava sredstev, oz. nabava po višjih cenah — krajša vezava obratnih sredstev, in manj stroškov skladiščenja.

Pri najboljši rešitvi teh odnosov lahko prihranimo mnogo izdatkov za obresti pri kreditih za obratna sredstva in očuvamo boljšo plačilno zmožnost podjetja.

— Z izvlečki iz uvoza in izvoza, nabave in prodaje, pripraviti bruto bilanco izvoza in uvoza. Računati na vezavo določene količine uvoza s potrebno količino izvoza in podatke uskladiti!

4. Načrtovanje investicij

Sektor službe vzdrževanja, nosilec naloge.

Cilj te službe mora biti pospešeno dokončanje vseh investicijskih del, modernizacije in rekonstrukcije. Tekoče vzdrževanje strojev tako, da bo čiščenje povzročalo čim manj zastojev proizvodnje, nevarnost lomov in okvar zaradi malomarnosti, s tem pa tudi preprečevanje vseh možnih nevarnosti nesreč pri delu.

Po srednjeročnem planu preveriti in po potrebi narediti nov terminski plan izvajanja investicijskih del (do konca oktobra).

5. Kompleks razporejanja dohodka in učinkovitost gospodarjenja.

Finančni sektor z oddelkom za plan in analize — nosilec naloge.

Dobro gospodarjenje, upravljanje in vrednost novih postopkov, se predvsem odraža v finančnih efektih, zato je potrebno na osnovi plana proizvodnje in ostalih delnih planov, izdelati osnutek kompletne razporeditve dohodka.

Finančni plan je izhodiščna točka vseh poslovnih odločitev, zato mora biti pripravljen izredno natančno. Gledamo ga s stališča reprodukcijskih potreb in potreb realizacije pravic proizvajalcev, da samostojno opravljajo z rezultati svojega dela. Zato je treba predvsem ločiti razporeditev dohodka na sredstva namenjena za OD, skupno porabo, na del za izboljšanje in razširitev materialne osnove dela, sredstva rezerv in sredstva, ki po predpisanih SS in DD zagotavljajo splošno in skupno porabo naše družbene skupnosti.

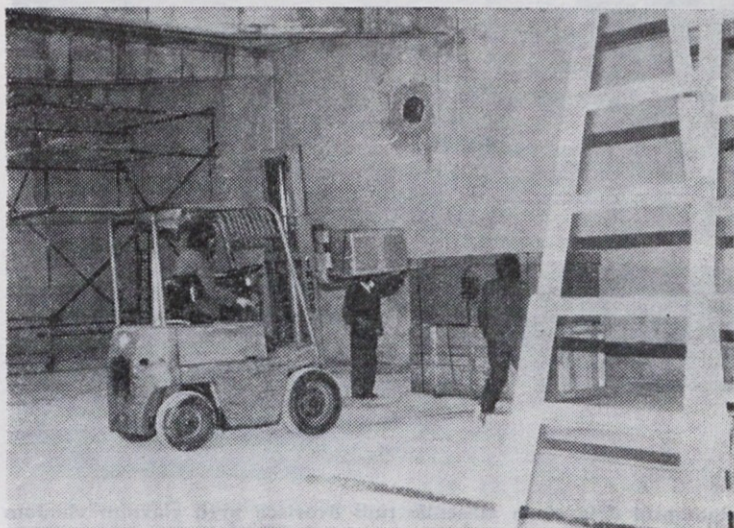
V sodelovanju z ostalimi sektorji in službami, ki so zadolžene za obdelavo posameznih

Za opise teh področij dela se lahko porabi delo interesnih skupnosti, ki s svojim programom svobodne menjave dela širijo delavčev življenjski standard, njegovo kulturno obzorje in socialno varnost človeka, posredno pa se njihovo delo mora poznati na večji delovski produktivnosti.

f) ostalo.

7. Varstvo pri delu in požarna varnost

— Program nalog pri razvijanju varstva delavca pri delu — razvoj preventivne varnosti — in način pridobivanja proizvajalca za neposredno sodelovanje pri krepitvi njegove varnosti.

V novi skladiščni hali smo že vskladiščili strojne dele 2 flyerjev Krušik in krožne čistilce za nove čistilne stroje.

področij, zajeti te podatke v razdelitvi dohodka. Tako mora zajemati finančni plan: plan realizacije, plan likvidnosti, plan Am, plan stroškov proizvodnje, plan obresti na obratna sredstva, plan dohodka (OD, skladov, devizni plan, plan kreditov in posojil — plan obratnih sredstev, lastnih in tujih, plan posojil za osnovna sredstva). V glavnem naj bi bili zajeti vsi elementi po obrazcu bilance uspeha in posebnih podatkov, ki služijo za izračun obveznih 17 kazalcev, s katerimi se izkazujejo rezultati dela DO.

6. Življenjski standard, zagotovitev materialne in socialne varnosti delavca in vseh delovnih ljudi ter splošni kulturni napredek.

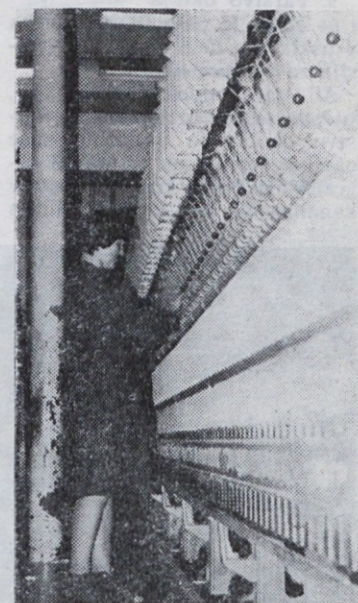
Nosilec naloge — splošni sektor.

Ta del plana bi najširše zajel problematiko in načrtno reševanje področij.

- stanovanjskih vprašanj
- skrb za družbeno prehrano
- koriščenje RD zaposlenih v počitniških domovih
- zdravstveno varstvo, socialno skrbstvo, otroško varstvo in drugo
- športno-rekreativno dejavnost in oblike pomoči za delo in izživljanje članov delovnega kolektiva na področju kulturne dejavnosti.

— Program varstva pred požari za očuvanje družbenega bogastva.

(Nadaljevanje na 4. strani)

8 novih predilnih strojev v predilnici bombaža je že v obratovanju. Predica posluhuje pri Nm 50 štiri predilne stroje. Na novih prstančnih strojih bodo montirani še krožni čistilci. Stroji še niso utečeni, zato je posluževanje strojev nekoliko težavneje.

Remontni in skladiščni delavci imajo veliko dela pri razkladanju in vskladiščenju novih strojev

Smernice...

(Nadaljevanje s 3. strani)

Vključiti pomen družbene samozaščite!

8. Obveznosti DO iz sklenjenih SS in DD

Zelo zgoščeni izvlečki iz obstoječih SS in DD — obveznosti iz SS in DD naše DO za storjene protivrednosti oz. usluge sopsodpisnika sporazuma oz. dogovora. Navesti določila, osnovne obremenitve — obveznosti, ki bodo sestavni del razdelitve dohodka v planu za leto 1979.

družbenih skupnosti (upoštevati še srednjeročni plan komunalne skupnosti Litija).

10. Ljudska obramba in družbena samozaščita

— Materialni in drugi pogoji za uresničevanje in razvoj splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite.

— Načelna stališča za delo v letu 1979.

— splošni sektor

III. Sklepna ocena in naloge razvoja

Ocena stanja in načelne naloge vseh članov kolektiva za

upravnim organom v obravnavo. O planiranju, vsebini planov in njegovem uresničevanju pa odločajo delovni ljudje — neposredno, ali v organih samoupravljanja.

V izdelavo plana morajo biti vključene vse strokovne službe vseh sektorjev, ki so s svojo vodilno strukturo tudi materialno soodgovorne za slabo pripravljen ali izdelan plan družbeno-političnim skupnostim oz. družbenemu pravobranilcu samoupravljanja. Za uspešno delo v pripravljanju in sprejemanju plana je potrebna popolna koordinacija zadolženih!

Planiranje je celotna ekonomska in družbena aktivnost samoupravnega vsklajevanja gospodarske politike, znanstvenih predvidenja prihodnosti in operativnega usmerjanja celokupne aktivnosti za doseganje postavljenih ciljev najširših DPS, zato mora biti po načelih neprestanega planiranja plan naše DO sočasen in sestavni del te družbene reprodukcije celote.

Podrobnejše zadolžitve in roki so izpuščeni. Nakazane so le glavne smernice.

V. K.

Remontni delavci so »zasedli« tudi dvorišče pred glavnim vhodom predilnice
Na fotografiji: transport separatorjev za nove predilne stroje.

Dopolniti samo že izdelano pregledno tabelo vrste in časa podpisnega sporazuma in dogovorov tekočega planskega leta 1978.

Nosilec naloge: Splošni sektor s finančnim sektorjem.

9. Varstvo okolja

— Kako je naša DO vključena v usklajeno delo občinske komisije za varstvo okolja.

Ali smo soudeleženi, in kako, v predvidenem skupnem varstvu okolja na področju naše občine (kot n.pr. v akciji izgradnje skupnih čistilnih naprav kanalizacije in dr.) in širših

uresničevanje začrtanega programa razvoja in uresničevanja stabilizacijskega programa za leto 1979. (do 15. novembra).

Nosilec naloge — glavni direktor.

Plan je osnova dolgoročne razvojne in tekoče poslovne politike in način, kako realizirati to politiko. Zato je plan možno realizirati samo pod strokovnim vodstvom vodilnih organov DO.

Planska služba usklajuje določene dejavnike in različice poslovne politike, in jih predlaga vodstvu podjetja, oz. samo-

Struktura OD pa je naslednja:

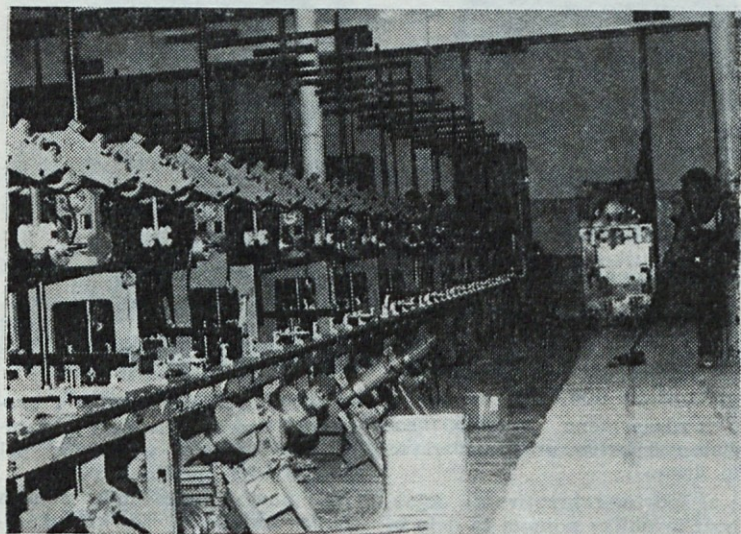
STRUKTURA OSEBNIH DOHODKOV	I - VII/77	%	I - VII/78	%	Index
1. EFEKTIVNO REDNO DELO	32,614.963	74	40,518.486	74	124
- kompleksno nagrajevanje	27,551.239	63	34,843.945	64	126
- proizvodni učinki	5,063.724	11	5,674.542	10	112
- poslovni uspeh (kvartalno)	-	-	-	-	-
2. DODATKI	4,089.298	9	4,825.598	9	118
- 4. izmensko delo	561.418	1	691.050	1	123
- melanž	33.462	-	35.924	-	107
- nočno delo	1,890.443	4	2,093.267	4	111
- delovne izkušnje	1,603.975	4	2,005.357	4	125
3. VOJAŠKE VAJE	84.610	-	78.000	-	92
4. NADOMESTILA	5,098.435	12	6,393.174	12	125
- letni dopusti	2,518.167	6	3,396.825	6	135
- državni praznik	1,195.234	3	1,492.703	3	125
- izredni dopust	168.828	-	96.363	-	57
- boleznine do 30 dni	1,216.206	3	1,407.283	3	116
5. ZA KRAJEVNO SKUPNOST	-	-	332.907	1	-
6. NADURNO DELO	824.718	2	629.043	1	76
I. OD KI BREMENE DOH. - SKUPAJ	42,712.024	97	52,777.209	97	124
II. OD KI BREMENE SOC. ZAVOD	1,420.611	3	1,702.022	3	120
III. VSI PREJEMKI SKUPAJ - I + II	44,132.635	100	54,479.231	100	124

Povprečni urni zaslužek je bil v lanskim 7. mesecih 20,75 din, in se je povečal v letošnjem letu na 25,50 din, za 23 %. Primerjava z letnim obdobjem lanskega leta, ko je znašal urni zaslužek 23,50 din, kaže porast le za 8,5 %. Te primerjave pa kažejo, da so bili osebni dohodki v prvih 7. mesecih lanskega leta izredno skromni, in so se večali šele v drugi polovici leta, ko smo dosegli boljše poslovne učinke, kar je dalo podlago za postopno večanje OD. Povprečni mesečni zaslužek je 4.641.— din in še vedno zaostaja za lanskim letnim povprečjem v SRS, ko je bil 4.844.— din.

Izračun prispevkov iz OD kaže, da so le-ti še nadalje v porastu. Lani smo za razne samoupravne interesne skupnosti prispevali v povprečju 31,93 % osebnega dohodka. V letošnjem letu so se prispevki zopet zvišali za 0,76 %, tako da znaša povprečna prispevna stopnja v podjetju že 32,69 %. Na zvišano prispevno stopnjo vplivajo prispevki po stopnji 0,5 in 1,00 iz OD za občinski in republiški proračun.

Velikost prispevne stopnje kaže, da spadamo v tisto skupino občin, ki imajo največje obremenitve OD občanov.

A. K.

Pred namestitvijo novih strojev nameščajo parket in pleskajo s svetlo barvo klima naprave.

Temeljni kazalci dela delavcev in poslovanja DO

	Plan 76/VI	Realiz. 77/VI	Realiz. 76/VI	In %	
				Re. 77/VI Pl. 76/VI	Re. 77/VI Re. 76/VI
1. Dohodek na delavca (v din) - donod. produkt.	69.636	56.129	60.679	108,1	
2. Dohodek v primerjavi s $\bar{\sigma}$ uporab. posl.sredstvi - rentabilnost		0,40	0,23	57,5	
3. Čisti dohodek na del. (v din)	56.872	46.890	52.063	106,5	
4. Akumul.v primer. z doh. (v %)	11,4	13,4	6,08	45,4	
5. Akumul.v primer. s čistim doh. (v %)	13,5	15,4	7,08	46,0	
6. Akumul.v primer. s $\bar{\sigma}$ upor.posl. sredstev (v %)		5,32	1,39	26,1	
7. OD in sred. za skupno porabo na delavca (v din)	50.957	41.371	48.377	116,9	
8. Čisti OD na del. - mes. povpr. (v din)	4.835	4.133	4.908	118,6	
9. Izločan s iz OD na delavca - mesečno povprečje (v din)		1721	2.264	131,6	
10. Izločanje iz doh. na del.(v din)	10.763	5.995	8.615	143,7	
11. Ak z Am v primerjavi s $\bar{\sigma}$ upor.poslovnimi sredstvi (v %)		11,35	5,82	51,3	
12. Povpr.uporab.posl.sred. na delavca (v din)		141.411	264.571	187,1	
13. Celotni prihodek glede na porabljen. sredstva (v %) - ekonom.	148,5	143,5	137,8	96,0	
14. Celotni prih.glede na povpr. uporablj.in obratnih sred.	—	2,08	1,21	58,2	
15. Izguba na delavca					
16. Doh.v prim.s planir.doh(v %)	—	87,7	87,1	99,3	
17. OD v prim.s planir.OD (v %)	—	92,8	96,9	104,4	
Ekonomičnost poslovanja	148,5	143,5	137,8	96,0	
Dohodkovna produkt.delavca	69.636	56.129	60.679	108,1	
Rentabilnost uporab.sredstev		0,40	0,23	57,5	

(dohodek : $\bar{\sigma}$ uporab.poslov.sredstva)

Realizacija plana izvozno-uvozne bilance

Naša delovna organizacija spada med tista podjetja, ki v reprodukcijskem procesu uporabljajo surovino predvsem iz uvoza, in to iz različnih področij:

Pred leti smo rabili osnovno surovino predvsem iz uvoza. Do danes pa se je zgradilo v Jugoslaviji več tovarn, ki proizvajajo kemična vlakna (HAMTEX Skopje, VISKOZA Loznica, INCEL Banja Luka, OHIS Skopje) zato se troši v reprodukcijskem procesu vedno več domače surovine.

Ker smo pretežni uvoznik, nam je za letošnje leto dovoljen uvoz pod ugodnimi pogoji. Za vsak iztrženi dolar pri izvozu blaga, smemo uvoziti za 8 % surovine in rezervnih delov. Ta režim vezave uvoza z izvozom je ugoden, čeprav je tudi ta uvoz pogojen z blagovnimi kontingenti in dovoljenji. Veljal bo le do novega leta.

Izvoz:	1977/VI	Plan/VI	1978/VI	1977 1978	1978 Plan
izvoz v din	6.409.935	7.498.000	7.987.244	125	106
izvoz v USA \$	356.107	410.850	437.076	123	106

Zaradi vezave uvoza z izvozom težimo za tem, da čimveč izvozimo na konvertibilno področje. Do konca polletja nam je uspelo nadoknaditi izpad in celo prekoračiti plansko obvezo. V odnosu na lansko leto pa je izvoz v USA \$ večji za 23 %, dinarsko pa za 25 %. V drugi polovici leta moramo vložiti dodatne napore za izvoz preje. Izvoziti bi morali še 250 ton preje, s čimer bi dosegli možnost, da izkoristimo dovoljena devizna sredstva v celoti, obenem pa si s tem omogočimo načrtovan uvoz opreme po našem investicijskem programu.

Uvoz:	1977/VI	Plan/VI	1978/VI	1978 1977	1978 (Plan)
uvoz v din	63.569.000	74.232.000	90.814.000	143	122
uvoz v USA \$	3.483.000	4.067.000	4.962.000	142	122
Struktura uvoza:					
surovine	60.144.000	64.256.000	80.813.000	134	126
rezervni deli	2.638.000	2.750.000	5.032.000	190	183
oprema	787.000	7.227.000	4.972.000	—	69

Zaradi sezonske oskrbe s surovino je bil uvoz le-te v prvi polovici leta velik. Zato pa bo dinamika uvoza v drugi polovici leta padla. Isto velja tudi za rezervne dele. Zaradi iztrošenosti strojev so bila planirana v letošnjem letu večja popravila na predilnih in sukalnih strojih, posebno pa na mikalnikih, kjer smo ugotovili, da določene pomanjkljivosti vplivajo na kvaliteto preje. Glavni del rezervnih delov je že uvožen, zato bo v tej postavki uvoz v drugi polovici leta manjši.

Uvoz opreme zaostaja za planom. To pa iz razloga, ker je planiran uvoz opreme šele proti koncu leta. Manjši uvoz v I. polovici leta zato ne pomeni izpad plana.

Sprejet je pravilnik o materialnih stroških

Sprejet je nov pravilnik o materialnih stroških. Osnutek pravilnika je obravnaval in potrdil DS na seji dne 19. junija 1978 in ga dal v javno razpravo. V osnutku so upoštevane pripombe, ki so jih dali vodilni in vodstveni delavci ter izvršilni odbor. Na zborih delavcev kljub pričakovanju ni bilo pripomb.

Nov pravilnik o materialnih stroških je bilo potrebno sprejeti, ker star ni bil več v skladu z veljavnimi predpisi, poleg tega pa se je od sprejetja pa do danes nabralo že toliko sprememb in dopolnitev, da je bilo nujno izdelati prečiščeno besedilo. Pri izdelavi prečiščenega besedila pa se je pokazala potreba po izdelavi novega pravilnika, predvsem zaradi bistvenih sprememb zakonodaje, ki ureja to področje.

Pravilnik o materialnih stroških določa, kateri stroški in izdatki so materialni stroški, kako se ti stroški ugotavljajo, s kakšnimi pravili se določa njihova višina, in na kakšen način se nadomeščajo iz celotnega dohodka.

V poteku javne razprave so bile dane pripombe in predlogi, ki so bili upoštevani pri izdelavi končnega besedila.

Pravilnik so obravnavali delavci na zborih dne 18. julija 1978 ob 11.30 in 18.30. Postopek sprejema je bil pravilen, zato je DS na seji dne 19. 7. 1978 potrdil pravilnik o materialnih stroških in izračun stroškov in nadomestil.

Posamezne določbe obravnavajo naslednja vprašanja:

I. TEMELJNE DOLOČBE

II. VREDNOTENJE ZALOG

III. STROŠKI, KI NEPOSREDNO BREMENIJO CELOTNI PRIHODEK

IV. IZREDNI IZDATKI

V. OBRACUN PO PLANSKIH IN DEJANSKIH CENAH

VI. ODMIKI OD PLANSKIH CEN

VII. ODPIS DROBNEGA INVENTARJA, EMBALAŽE IN AVTOMOBILSKIH GUM

VIII. KALO, RAZPIS, KVAR, LOM

IX. TEKOČA POPRAVILA

X. INVESTICIJSKO VZDRŽEVANJE

XI. PREVOZNI STROŠKI

XII. POVRACILO STROSKOV IN NADOMESTILA

1. stroški telefona na domu
2. stroški službenih potovanj in selitev
3. selitveni stroški
4. stroški izobraževanja
5. dnevnice
6. nočnine
7. dnevnice in nočnine v tujini
8. nadomestila za ločeno življenje
9. terenski dodatek
10. stroški prihoda na delo in z dela

XIII. SLUŽBENA IN VARNOSTNA OBLEKA IN OBUTEV

XIV. PREVENTIVNA. SREDSTVA

XV. REKLAMA, REPREZENTANCA, PROPAGANDA

XVI. ZAKLJUCNE DOLOCBE

IZRACUN STROSKOV IN NADOMESTIL

1. Dnevnice za službena potovanja v državi:
 - za odsotnost od 6 do 8 ur 100.— din,
 - za odsotnost od 8 do 12 ur 137.— din,
 - za odsotnost nad 12 ur 205.— din,
 - (čl. 28 pravilnika o materialnih stroških).
2. Stroški prenočevanja:
 - na osnovi predloženega računa največ 250.— din,
 - brez predloženega računa 100.— din.
3. Dnevnice za službena potovanja v tujino:
 - v višini, ki velja za republiške upravne organe.
4. Nadomestila za ločeno življenje, mesečno 911.— din. (čl. 33)
5. Stroški prihoda na delo:
 - stroški se nadomeščajo nad višino 45,55 din.
 - Do te višine prispeva delavec sam. (čl. 35)
 - kilometrina, če ni javnih prevoznih sredstev, se nadomešča v višini 0,55 din za km.
6. Nadomestila stroškov lastnega prevoznega sredstva za službene potrebe (cena super bencina 7 din) se nadomesti za prevoženi km 2,10 din.
7. Terenski dodatek 80 din. (čl. 34)

Milan Kaplja

Izvajanje samoupravnih sporazumov o pravicah in obveznostih iz zdravstvenega varstva

Po javni razpravi so delavci v združenem delu in občani sklenili v vsaki občini samoupravni sporazum o pravicah in obveznostih iz zdravstvenega varstva.

Pri urejanju teh pravic je dosežena visoka stopnja enotnosti v vsej Sloveniji. Manjše razlike so predvsem pri posameznih nadomestilih in delno pri posameznih oprostitvah za plačilo participacije za starejše občane in za posamezne vrste obolenj.

Samoupravni sporazum določa in ureja: pravice iz zdravstvenega varstva, denarna nadomestila in povračila, solidarnostno združevanje sredstev, usklajevanje obsega pravic z dohodkovnimi možnostmi, obveznosti uporabnikov ob uveljavljanju pravic iz zdravstvenega varstva, nadzor nad uveljavljanjem pravic in obveznosti in druge zadeve.

Samoupravni sporazum so sprejele po najširši razpravi občinske zdravstvene skupnosti. Občinska zdravstvena skupnost Litija ima 57 delegatskih mest,

zbor izvajalcev ima 12 delegatskih mest. Zdravstvena delegacija Predilnice Litija ima 1 delegatsko mesto. 1 član naše zdravstvene delegacije je izvoljen v izvršni odbor Občinske zdravstvene skupnosti. Po sprejetju samoupravnih sporazumov je bilo v zdravstvenih organizacijah več nejasnosti zlasti pri participaciji zavarovancev.

Sedaj lahko trdimo, da zdravstveni dom pravilno skladno s samoupravnim sporazumom ureja zdravstveno varstvo.

Na predlog delegatov so bila nekatera določila participacije že spremenjena. Tako so zavarovanci, ki so utrpeli nesrečo pri delu oproščeni participacije. Upati je, da bodo participacije oproščeni bolniki s sladkorno boleznijo in nekaterimi drugimi obolenji, ki jih še ne zajema samoupravni sporazum.

Občinska zdravstvena skupnost Litija ne pokriva, s prispevki, vseh zdravstvenih storitev. Del manjkajočih finančnih sredstev za kritje primanjkljaja, prispevajo druge bogatejše zdravstvene skupnosti iz solidarnostnega sklada. Vendar se ta solidarnostna sredstva bolj počasi stekajo in je zato stalna skrb proizvajalcev t. j. strokovnega osebja Zdravstvenega doma in samih uporabnikov za uravno-

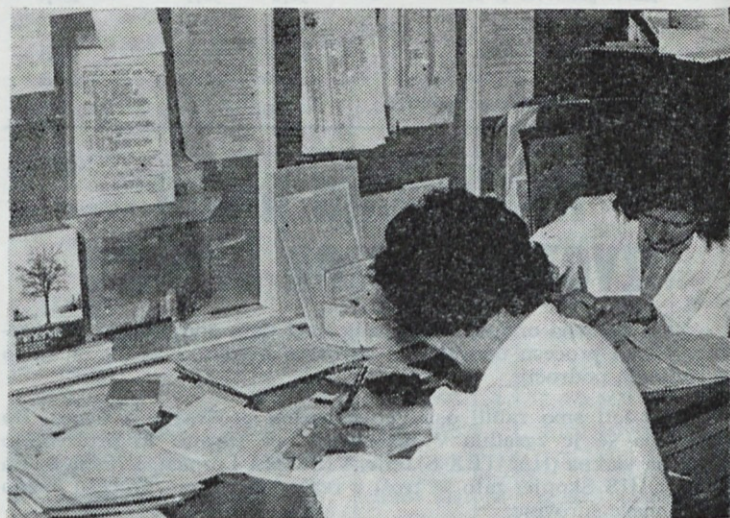
vesenje izdatkov z dohodki.

Občinska zdravstvena skupnost Litija je sprejela sklep, da zaradi finančnih primanjkljajev ne smejo biti prizadete osnovne pravice uporabnikov zdravstvenih storitev kot jih določajo

samoupravni sporazumi o pravicah in obveznostih iz zdravstvenega varstva. Upamo, da se bodo tudi v bodoče primanjkljaji, ki ne izvirajo iz prekomerne porabe solidarnosti, poravnali. F. L.

Ob pregledih delavcev pred zaposlitvijo je večji obisk v obratni ambulanti. Z reševanjem križank čas hitreje mine.

Medicinska sestra Tončka Kralj je obložena s kartotekami. Ob pregledih delavcev pred zaposlitvijo ji pomaga sodelavka izpolnjevati statistične podatke.

Večja udeležba zavarovancev pri kritju zobozdravstvenih storitev nima večjega vpliva na obisk v zobnih ambulantah.

Zobozdravnik dr. Ahčin dela pogodbeno vsak torek dopoldan in v četrtek popoldan za člane naše delovne organizacije. Dela ima vedno dovolj.

Obratni zdravnik dr. Pavel Lebinger: »V obratni ambulanti imajo vedno prednost člani Predilnice Litija. Dobro poznavanje posameznih del v Predilnici, in sodelovanje s strokovnimi službami Predilnice Litija, zagotavlja obratni ambulanti uspešno delo. V novem zdravstvenem domu bo tudi obratna ambulanta imela boljše pogoje za zdravljenje obolelih članov delovne organizacije.«

Izostajanje zaradi bolezni od 1.1.78 do 31.3.78

V šesti številki našega glasila smo si lahko pogledali podatke o vzrokih izostajanja z dela zaradi bolezni, nesreče na delu in iz dela, porodniškega dopusta in hranjenja, ter nege ožjega družinskega člana.

Ugotovili smo, da je zaradi bolezni izostalo v prvih treh mesecih povprečno 186 delavcev ali 15,7%, zaradi nesreče izven dela 14 delavcev ali 1,2%, na porodniškem dopustu je bilo povprečno 47 delavk ali 4%, 63 zaposlenih ali 5,3% pa je izostalo zaradi nege ožjega družinskega člana.

V naši delovni organizaciji izostaja z dela torej največ delavcev zaradi bolezni. Iz mednarodnega šifranta obolenj pri zbiranju podatkov upoštevamo naslednje skupine bolezni:

- šifra — skupina bolezni
- 1 — nalezljive in parazitarne bolezni
- 1a — tuberkuloza
- 2a — maligne novotvorbe
- 2b — benigne novotvorbe
- 3 — endokrine, bolezni, bolezni metabolizma in prehrane
- 4 — bolezni krvi in krvotvornih organov
- 5 — duševne bolezni
- 6a — bolezni ušesa in slušne kosti
- 6 — bolezni živčnega sistema in čutil
- 7 — bolezni obtočil
- 8a — akutne infekcije dihalnega aparata
- 8b — gripa
- 8c — pljučnica
- 8d — vnetje bronhijev, emfizem, astma
- 9 — bolezni prebavil
- 10 — bolezni ledvic, mehurja i spolnih organov
- 11 — komplikacije nosečnosti, poroda in dojnine
- 12 — bolezni kože in podkožnega tkiva

- 13 — bolezni gibalnega aparata
- 16 — neopredeljena stanja

Y — ponovni pregledi in pregledi pri specialistu

V spodnji tabeli je prikazano, koliko je bilo izgubljenih delovnih dni za posamezno grupo obolenja po skupinah.

Iz tabele je razvidno, da je največ delavcev izostalo v prvih treh mesecih zaradi prehladnih obolenj kot so: gripa, pljučnica, angina, vnetje grla in žrela ter vnetje sapnikov. Delavci, ki so pri analizi vključeni v IV. skupino (uslužbci, pomožno osebje, delavci zaposleni v delavnicah in pri remontu), so zaradi bolezni izostali 819 delovnih dni ali 3,6% vseh delovnih dni, ki bi jih morali opraviti v prvih treh mesecih letošnjega leta. Od tega je bilo samo zaradi prehladnih obolenj zamujenih 313 delovnih dni ali 38,3% od vseh zamujenih delovnih dni zaradi bolezni. Podobno sliko opažamo tudi v drugih skupinah, le da je odstotek nasproti skupnemu številu zamujenih delovnih dni nekoliko nižji.

Zaključimo lahko, da se prehladna obolenja zelo pogosto pojavljajo in širijo. **Kaj bi lahko storili, da bi bolezni dihalnega aparata čim bolj preprečili?**

Na prvem mestu je prav gotovo zdrava prehrana, ki mora vsebovati veliko vitaminov, rudniških snovi in beljakovin. V zgodnjih pomladanskih mesecih je organizem osiromašen teh snovi. Le-te pa mu dajejo odpornost proti raznim infekcijam. Zato moramo uživati čimveč sadja in zelenjave. S tem bi se izognili marsikateremu prehladnemu obolenju.

Preventivnega pomena je tudi cepljenje. Pred leti smo v naši delovni organizaciji organizirali cepljenje proti gripi. Odziv je bil zelo majhen. Da bi dosegli vidni uspeh, bi se morali cepiti prav vsi, ki smo zaposleni v predilni-

ci. Zaradi nezainteresiranosti smo cepljenje opustili.

Odsotnost zaradi prehladnih obolenj bi se prav gotovo zmanjšala, če bi delavci bolj »pazili« nase. Kolikokrat vidimo, da v zimskih mesecih hitijo delavci na malico vsi razgreti in premalo oblečeni. Če upoštevamo, da je organizem v zgodnjih pomladanskih mesecih manj odporen, do prehladnega obolenja ni več daleč.

Druga najpogostejša obolenja so obolenja gibalnega aparata. Sem prištevamo bolezni kosti, sklepov, vezivnega tkiva in mišičja. Veliko izostankov je prav zaradi obolenj hrbtenice in revmatizma. Najbolj izstopata II. in III. skupina, kjer so vključeni delavci, ki so zaposleni v neposredni proizvodnji. Od vseh zamujenih delovnih dni zaradi bolezni, predstavljajo obolenja gibal, kar 1/4 izostankov. Ta podatek je za nas zelo pomemben. Dobro vemo, da v tekstilni industriji ni priznanih poklicnih bolezni. Poklicna obolenja so vse tiste bolezni ki so pogojene z opravljanjem dela. Stojče delo, prisiljeni položaj telesa, neprestano sklanjanje in steganje so vzroki, ki prav gotovo vplivajo na obolenja gibalnega aparata.

Modernizacija proizvodnega procesa in s tem zboljšanje delovnih pogojev bi vplivala na zmanjšanje te grupe obolenja.

Zelo pogosto se pojavljajo tudi obolenja prebavil. Zamujenih je bilo 434 delovnih dni ali 8,3% zamujenih delovnih dni zaradi bolezni. Po posameznih skupinah pa zelo izstopa II. Precej naših delavcev oboleva za rano na želodcu in dvanajstniku in jim zato nočno delo škoduje.

Z analizo izostajanja z dela bomo nadaljevali. Zanimiva bo primerjava obolelosti prvega in drugega tromesečja.

Ker se je v prvih treh mesecih gripa najpogosteje pojavljala,

naj o tej bolezni napišemo nekaj več. Meseci, ki so tipični za gripo, so sicer že za nami, toda prav gotovo ne bo odveč, če o tej bolezni vemo nekaj več.

Gripa ali influenco povzroča virus. Epidemije gripe se pojavljajo vsakih 4—6 let. Pandemije gripe, ki zajamejo več celin skupaj pa se pojavljajo vsakih 40 do 50 let.

Do sedaj najtežja oblika gripe je bila španska gripa, ki je v letu 1918 in 1919 zajela ves svet. Zahtevala je več kot 20 milijonov smrtnih žrtev. Leta 1957 je bila pandemija azijske gripe v znatno milejši obliki, leta 1969 in 1970 pa pandemija hong-konške gripe.

Pri nas je bila večja epidemija leta 1964, ki je samo v Sloveniji zahtevala nad 1000 smrtnih žrtev, predvsem med starimi ljudmi, kroničnimi, srčnimi in pljučnimi bolniki.

Gripa je zelo kužna bolezen in se hitro širi iz kraja v kraj. Gripa zapuša le kratkotrajno odpornost, in še ta je strogo specifična za tip virusa, ki je obolenje povzročil. To pomeni, da lahko v najkrajšem času večkrat prebolimo gripo, ker jo povzročajo lahko različni virusi.

Bolezen začne naglo z mrazem, visoko temperaturo, slabim počutjem, bolečinami v mišicah. Bolnik ima pordelo žrelo in suho kašlja. Komplikacije gripe so zelo pogoste. Bolnik je v takem stanju manj odporen in tako hitro pride do dodatnih infekcij.

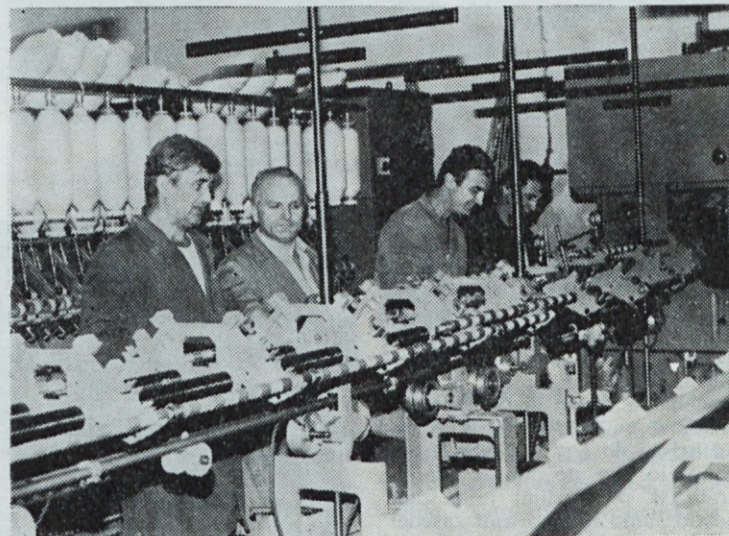
Sam virus pa okvarja sluznico dihalnih poti in zato lahko bakterije, ki so sicer normalno prisotne na sluznici, vdrejo v notranjost organizma in povzročajo vnetja.

Tipičnega zdravila za zdravljenje gripe ni. Bolnik potrebuje počitek in bogato hrano. Z zdravili lahko omilimo le stranske učinke pri gripi, kot so kašelj, nahod in temperaturo. Antibiotike uživamo šele takrat, ko so nastopile komplikacije, ki so jih povzročile bakterije.

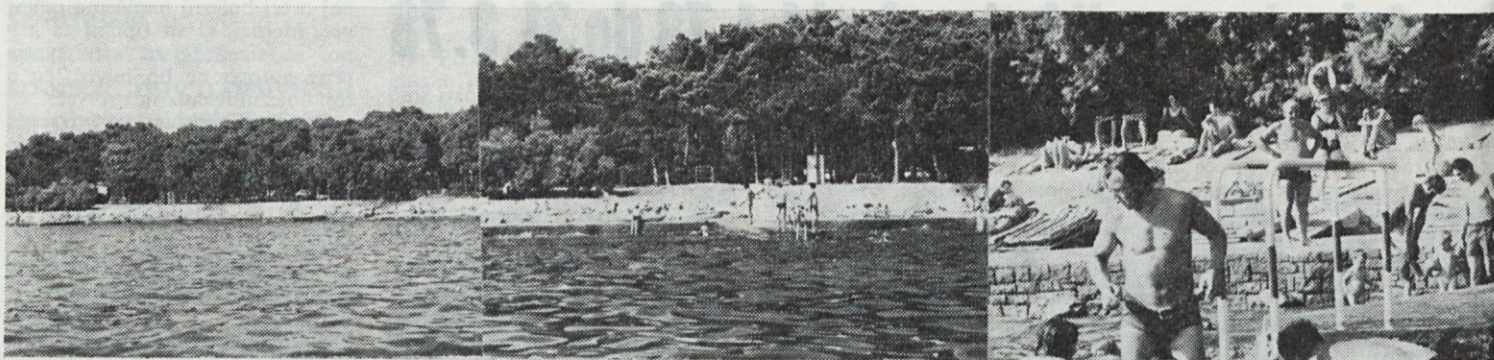
V. Bric

Prikaz izgubljenih delovnih dni po grupah obolenja in skupinah za obdobje od 1.1.1978 do 31.3.1978:

skupina	I		II		III		IV		SKUPAJ	
	zamuje-nih dni	%	zamuje-nih dni	%	zamuje-nih dni	%	zamuje-nih dni	%	zamuje-nih dni	%
1	38	4,0	10	0,6	2	0,1	-	-	50	1,0
1a	34	3,6	-	-	-	-	-	-	34	0,6
2b	37	3,9	5	0,3	136	7,1	-	-	178	3,4
4	-	-	33	2,1	18	0,9	-	-	51	1,0
5	1	0,1	128	8,3	129	6,7	6	0,7	264	5,0
6	37	3,9	44	2,8	70	3,6	111	13,6	262	5,0
6a	12	1,3	9	0,6	-	-	15	1,8	36	0,7
7	-	-	86	5,5	65	3,4	17	2,1	168	3,2
8a	113	12,0	309	19,9	247	12,9	135	16,5	804	15,4
8b	88	9,3	162	10,5	174	9,1	165	20,1	589	11,3
8c	70	7,5	-	-	10	0,5	13	1,7	93	1,8
8d	-	-	-	-	20	1,0	-	-	20	0,4
9	244	25,9	21	1,4	127	6,6	42	5,1	434	8,3
10	76	8,1	190	12,3	108	5,6	32	3,9	406	7,8
11	10	1,1	107	6,9	153	8,0	33	4,0	303	5,8
12	15	1,6	30	1,9	52	2,8	23	2,8	120	2,3
13	104	11,0	357	23,0	456	23,8	157	19,2	1074	20,5
16	61	6,5	23	1,5	108	5,6	42	5,1	234	4,5
y	2	0,2	37	2,4	45	2,3	28	3,4	112	2,1
SKUPAJ	942	100	1551	100	1920	100	819	100	5232	100

Monterji »Krušik« iz Valjeva so pričeli z montažo naslednjih 8 strojev. Čas jih neusmiljeno preganja, saj ne sme biti večjega izpada bombažne preje.

Predilniška plaža je lepo urejena in vedno čista. Ko se ji približujemo postaja vrvež vse glasnejši. Starši učijo svoje otroke plavati.

Novigrad — pojem za morje, sonce, oddih

Beseda Novigrad večini Litijanom ne pomeni samo imena nekega istrskega mesteca, ampak si pod tem pojmom predstavljajo prijetne počitniške hišice v borovem gozdiču v Pineti. Marsikateri malček sploh ne loči pomena besed Novigrad in morje, saj večina članov našega kolektiva s svojimi družinami vedno preživi tu svoj letni dopust. Predilnica ima to zemljišče že od leta 1959. V tem času je celoten delovni kolektiv vsako leto vlagal sredstva, dograjeval in izboljševal. Ni malo starejših delavcev, ki se spominjajo, kako so krčili goščo na mestu, kjer sedaj stoji 47 počitniških hišic, 3 prikolice, kuhinja, jedilnica. V letošnjem letu smo odkupili od Tekstila Ljubljana še 3 hišice. Na tem zemljišču imajo postavljene hišice ali prikolice tudi Slovenijales Ljubljana, Tosama Domžale in Mesarija Litija. Člani teh delovnih organizacij se hranijo v naši kuhinji.

Tik pred njim je nekdo zasedel ležalnike z brisačami.

Kadar sije sonce . . .

Ob lepem vremenu vidiš okoli sebe same zadovoljne obraze. Mežikaje gledajo v jasnino in drug drugemu kimajo: »Bo, bo!« Takoj po zajtrku odhitijo na plažo. Predilniška plaža je lepo urejena in vedno čista. Poiščejo ležalnike, odložijo vso kramo od brisač do igrač. Nekateri negodujejo, ker ne dobijo ležalnikov. Tik pred njimi je ta dan nekdo samo z brisačami zasedel kar osem ležalnikov! »Se bomo pa malo stisnili!« so ustrežljive prijateljice in nergač se hitro pomiri. Sicer pa za mirno ležanje ni časa. Plavajo, žogajo se, kartajo, učijo otroke plavati,

igrajo se z najmlajšimi. Nekateri najdejo čas celo za balinanje, badminton, pa za nogomet in namizni tenis. Naenkrat ugotovijo, da so pravzaprav »zelo zaposleni«. Pogledajo na uro: »Je res že dvanajst?« Hitro na kosilo! Po kosilu počitek, pa zopet na plažo. Zvečer večerja in skoraj obvezen sprehod. Po njem ugotovijo, da so utrujeni, prijetno seveda. Kar hitro zavlađa mir, celo v jedilnici se le včasih zadržuje vesela družbica.

melodijah iz kaset nazdravijo brezskrbnim dnevom.

Ko zapiha hladen veter

Predilniška plaža je obrnjena proti odprtemu morju, in zato zelo izpostavljena vetrovom in butanju valov. Ze vsaka najmanjša frontalna motnja zelo vpliva na vreme. Večkrat piha. Tedaj so srečnejši tisti, ki imajo hišice na zgornji strani. Ozirajo se v oblake in ugibajo,

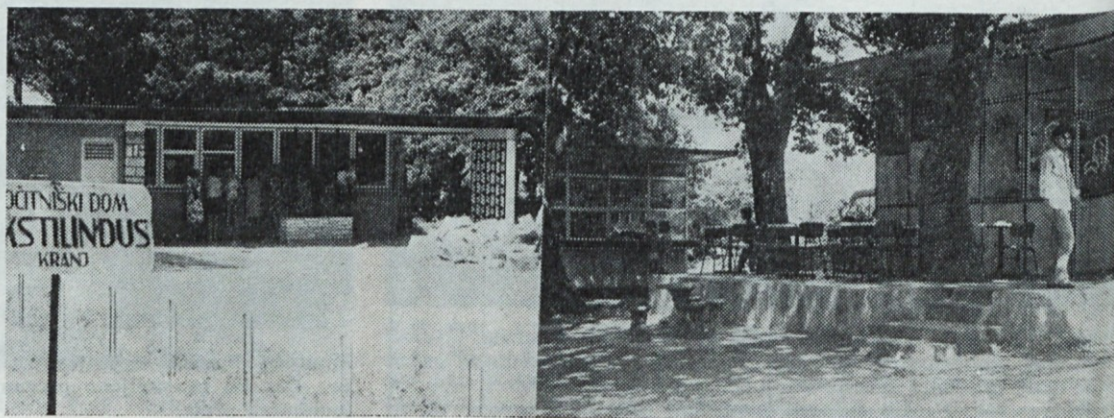

Zvečer se zberejo in ob »litijskem mešanem«, dobri kapljici, in veselih melodijah iz kaset nazdravijo brezskrbnim dnevom.

Kakor bi ljudje hoteli uživati v miru, ki nam je v vsakdanjem življenju v Litiji že skoraj neznan.

Vsak petek (menda zaradi tov. Martine Petek), pa se zvečer v jedilnici zberejo v večjem številu in ob »litijskem mešanem«, dobri kapljici in veselih

od katere strani prihajajo. Nekateri so že pravi izvedenci, in natančno ugotovijo, kakšni oblaki, in iz katere smeri, so nevarni. Oblečejo tople jopice in vetrovke, in opazujejo gibanje valov. Starši odpeljejo otroke na sprehod do otroškega igrišča ob bližnjem zalivu. Veter

Trgovinica, kiosk in slaščičarna v Pineti.

Nekateri so si ogledali mestece in njegovo marino.

tu ni tako močan, in gugalnice so neprestano zasedene. Tedaj tudi več nakupujejo v bližnji trgovini. Kmalu ugotovijo, da so cene zelo zasoljene, in da bi bilo boljše, če bi se odpravili v Novigrad. Nekateri so to storili, in si ogledali zanimivo mestece in njegovo marino.

Mlajši osemletkarji neutrudno brskajo za velikimi borovimi storži, spretno nabirajo semena, in jih tolčejo na ploščatih kamnih. Poizkusil sem vsebino — prijeten okus po mandeljnih. Zvečer se odpravijo spat s stari pregovorom v mislih: »Za dežjem vedno pride sonce.«

Kaj nam lahko pokvari dopust

Ob plavalnem vrvežu sem razmišljal o nevarnostih, ki se jih ponavadi zavemo takrat, ko je že prepozno. Nevarnosti za mlajše otroke je precej: voda, ježki, ostri kamni, celo gugalnice in plezala, saj so nekateri nadebudneži kar precej pogumni. V vodi sem videl, da precej, posebno starejših članic kolektiva, ne obvlada dovolj plavalne veščine, prav tako večina otrok do dvanajstega leta starosti. Razumljivo je, da vsi starši ne vedo, kako naj naučijo otroke plavati, in da najrazličnejši obroči okoli pasu otroka samo utesnujejo v gibanju in jim onemogočajo učenje plavanja. Morali bi se zavedati pravila, naj dobi otrok tak obroč potem, ko že zna plavati, da se z njim igra. Prav bi bilo, da bi zbrali številčno stanje plavalcev in neplavalcev, in se potrudili, da bi plavalna nepismenost med nami počasi izginala. Ob grozljivih številkah letošnjih utopitev v Sloveniji, je to že nujno potrebno. Predlagam komisiji za rekreacijo, da razmisli o mojem predlogu, in najde do druge sezone konkretne možnosti.

Druga nevarnost so ježki. Neprijetni in boleči. Ne hodite z otroki v plitvino brez obutve. Boljši so plastični sandali, kot kopalne copate, saj so ježeve bodice zelo ostre.

Tudi plezala in gugalnice niso brez nevarnosti, ki jih otroci, brez nadzorstva starejših, ob svoji aktivnosti preprejo. Gugal-

nice imajo ostre robove, ki lahko pobijejo nežno otroško kožo, lahko pa bi prišlo tudi do resnejše poškodbe.

Letos so precej solz povzročile neprijetne meduze. Njihov pik ni nevaren, je pa bolj ali manj pekoč, srbeč.

Ni lahko zadovoljiti toliko ljudi

Za dobro počutje dopustnikov skrbi letos 5 kuharic, 3 servirke, 2 točajki, perica, upravnik, administratorica in čuvaj, ki v polletni sezoni skrbi tudi za čistočo.

Za tiste, ki pridejo prvič, je prav gotovo važen prvi vtis. Po uvodnem razgovoru z administratorico razgovorja z administratorico. Martino Petek, ki sprejme vsakega novoprišleca, se odnese negotovosti, in hitro postane enak drugim.

Vsi občudujemo hitro in prijazno strežbo natakarc in strežnic. Njihov delovni dan traja 12 ur. Ni lahko tako hitro postreči in biti do vseh prijazen. Dela kuharic ne vidimo, pač pa ga okušamo in vonjamo, in to kar dobimo na krožniku, nam je všeč. Posebno so jim lahko

hvaležni malčki, diabetiki in izbirčneži, saj vsak lahko dobi pri večerji tudi mlečni obrok.

Dokler vse lepo teče in je delo usklajeno in gosti zadovoljni, nihče ne pomisli, koliko dela je na ramenih upravnika tov. Vena Pajerja. Le malo gostov ve s kakšnimi težavami se bori ravno pri nabavljanju hrane. Ta problem je letos še posebno pereč, ker je na naši obali toliko turistov. Tov. Pajer ve, kje bo dobil najlepše meso, kam naj gre po sadje, s kom se bo pogovoril, da ne bo primanjkovalo hrane ali pijače. Ob kateremkoli času se odpravlja in vrača vedno naložen. Da tudi sam nalaga in prelagi vse te zaboje, le malokateremu gostu pride na misel.

preko vsega dneva, in prostore za intimno higieno.

Radi bi več organiziranega športnega življenja, tekmovanj v namiznem tenisu, plavanju, odbojki, balinanju, šahu. Organizacija tega je prepuščena pobudi posameznikov. Zal pa takih ljudi ni v vsaki izmeni. Mogoče bi bilo prav, če bi imeli več športnih pripomočkov.

Na koncu pa ne pozabimo, koliko domačih turistov letos ni dobilo že plačanih namestitev na našem Jadranu — v naši Pineti ni bil nihče prebukiran!

Pa na svidenje prihodnje leto!

M.

Tov. Pajer ve kje bo dobil najlepše meso, sadje, s kom se mora pogovoriti, da ne zmanjka hrane in pijače.

Kje nas žuli čevelj — ali kaj bi morali narediti, za boljše počutje?

Dolgoletna želja dopustnikov v Pineti, da bi le izboljšali in razširili sanitarni prostor, še vedno ni uresničena. Pogrešamo toplo vodo vsaj zvečer, tuš

(OD LEVE PROTI DESNI) STOJIJO: Biserka Lušina, Nevenka Lovrić, Marija Bračić, Meta Rakar, Slavka Groznik, Ida Krampušek, Lojzka Vehovec, Irena Grčar, Janez Kavčič — CEPIJO: Nada Jurič, Elizabeta Bračić, Vida Koprivnikar, Martina Petek, Veno Pajer in Štefka Lušina.

Vodja monterjev nadzira tek novega stroja Krušik in odstranjuje napake. Pri pristančnih strojih je urejen centralni pogon vreten. Namestitev vretenkega voza in separatorjev pred ozioroma po snemanju je avtomatski. Same izboljšave, le stroji so nekoliko višji.

Poškodbe na delu v prvem polletju 1978

Iz tabele je razvidno gibanje poškodb v primerjavi s prvim polletjem preteklega leta po posameznih oddelkih in delovnih enotah.

V Litijskem predilcu so vse poškodbe objavljene, in so vsi zaposleni seznanjeni s poškodbami in vzroki posameznih poškodb.

Vsaka poškodba se s strani varnostne službe analizira, ugotovljene pomanjkljivosti se tudi odstranijo.

Sad skupnih prizadevanj je občutno zmanjšanje težkih poškodb, t. j. poškodb na strojih.

V prvem polletju smo imeli samo 2 poškodbi, ki sta nastali med obratovanjem strojev, in sicer

1 poškodba na raztezalki Ingoldstadt in

1 poškodba na flyerju.

V prvem primeru je odstranjvala predica nabrana vlakna in raztezala med obratovanjem raztezalke, v drugem primeru se je nemalka preveč približala vrtečim se krilom flyerja.

Posamezne tovrstne poškodbe so pogojene radi zastarelosti posameznih strojev, ali nezadost-

ne delovne izkušenosti novosprejetih delavk. Po izvajanju srednjeročnega plana zastarele in nezadostno zavarovane stroje izločamo iz proizvodnega procesa. Zaostriti pa moramo še disciplino, da bomo dosledno upoštevali vse varnostne predpise.

Vpliv na zmanjšanje resnejših poškodb ima stalno izobraževanje iz Varstva pri delu in samo vzdrževanje in čiščenje delovnih naprav in priprav. V predilnici bombaža je predica utrpela v prvem polletju 1977 in prvem polletju 1978 dve poškodbi, ki imata za posledico invalidnost predice (Kazič Zora). Ob teh poškodbah niso bili opuščeni varnostni ukrepi. Predica dela na lažjem delovnem mestu.

Ob nameščanju instalacij, premeščanju in nameščanju strojev, je v delovni organizaciji večja ogroženost pri gibanju ljudi v obratih in v notranjem transportu.

Zato se izvajajo za zagotovitev varnosti posebni varnostni ukrepi. V primerjavi s prvim polletjem 1977 je bilo poškodb in izgubljenih dni:

Leto	Obratne poškodbe		Poš. na poti		Skupaj		Na 1 poš.	
	Prim. izg. dni	Prim. izg. dni	Prim. izg. dni	Prim. izg. dni	Prim. izg. dni	Prim. izg. dni	Prim. izg. dni	
1977	29	801	4	129	33	950	28	
1978	27	344	6	100	33	444	14	
skup.	-2	-457	+2	-29	--	-486	-14	

Statistični podatki potrjujejo gornje trditve.

Poklicne bolezni:

Poklicnih obolenj, v smislu Zakona o invalidskem zavarovanju, nimamo evidentiranih.

Nastajajo pa zdravstvene okvare, ki jih pogojujejo različni vzroki, kot:

- nočno delo,
- oddaljenost posameznih delavk od podjetja,
- obremenjenost žena v gospodinjstvu,
- delovni pogoji v delovni organizaciji,

V oddelku sukalnice in predilnice je predpisana obvezna uporaba zaščitnih sredstev za varovanje sluha.

Zdravstveno stanje in prebojele bolezni so v vzročni zvezi z nastankom zdravstvenih okvar.

Delovni stroji večkrat fiziološko niso prilagojeni delavkam, in se zato morajo delavke prilagajati strojem. Na nove stroje v predilnici I bomo morali zaradi višine strojev premeščati predice, ki bodo visoke vsaj 1,65 cm. Zaradi večjega stezanja in pripogibanja imamo več mišičnih obolenj, in obolenj hrbtenice.

Urejena klima in primerne delovne priprave preprečujejo tovrstna obolenja.

Zdravstvena služba predvsem registrira posamezna obolenja; naloga tehničnih služb, skupno s službo varstva pri delu pa je, da izvajamo tehnične mere za sanacijo obstoječih razmer. Te sanacije pa so večkrat vezane

na finančna sredstva (devize), in je od ustvarjenega dohodka odvisna realizacija začrtanih programov.

T. št. enota	Delavna enota	Fovprečja zaposlen. 1977/78	Primeri poškodb					Izgubljeni dnevi								
			obratne poškod. 1977	poškod. na poti 1978	skupaj 77	78	77	78	77	78	77	78				
1	Čistilnica	47	6	3	1	1	7	4	23	14	19	9	249	23	15	8,5
2	Predpredil.	165	7	7	1	7	8	167	100	--	19	167	80	4,3	4,8	
3	Pred. bomb.	239	2	5	1	3	5	174	122	90	--	264	122	1,3	2,1	
4	Pred. sint.	119	2	3	1	2	4	26	22	--	3	26	25	1,7	3,4	
5	Sukalnica	321	3	3	1	3	4	36	48	--	20	38	68	1	1	
6	Zbir. cev	--	--	--	--	--	1	--	--	--	31	--	29	--	--	
7	Mehan. del.	21	2	2	--	2	2	26	13	--	--	26	13	10	10	
8	Vlagaonica	zap. pod.s	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	
9	Transport	31	2	1	--	2	1	72	10	--	--	72	10	7	3	
10	Zid. skup.	5	1	1	--	1	1	13	9	--	--	13	9	20	20	
11	Elek. del.	13	1	--	--	1	--	25	--	--	--	25	--	8	--	
12	Valjčkarna	7	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	
13	Rem. in ž.k.	70	--	2	1	3	3	6	18	--	18	--	24	--	4	
14	Menza in p.d.	22	1	--	--	1	--	9	--	--	--	9	--	5	--	
15	Name. in po.	113	2	--	1	3	3	21	12	--	12	--	35	--	5	
16	Klima nap.	7	--	1	1	1	--	--	8	--	8	--	8	--	14	
Skup. zap.		1173	29	27	4	33	33	801	344	129	100	930	444	3	3	
Razlika			-2	+2	--	--	--	-457	-29	--	--	-486	--	--	--	

Poškodbe v juliju

Ne čistimo strojev med obratovanjem

Posluževalec trgača predpreje, Dušan Izlakar, je med posluževanjem stroja opazil navitje bombažnih vlaken v sitastemu bobnu. Boben se vrtil s hitrostjo 20 obratov na minuto. Med obratovanjem je odprl zaščitni pokrov nad sitastim valjem, in s prsti desne roke odstranjeval

Na zdravo in dobro počutje zaposlenih nedvomno vpliva družbena prehrana, ki je zadovoljiva in kalorično zadostna.

Preventivni zdravstveni pregledi, ki se izvajajo po določenem razporedu imajo namen pravočasno odkrivati posamezna obolenja, ki so pogojena z delovnim mestom, obolele osebe pa premeščati na lažja delovna mesta. Izredno važno je, da sodelujemo z obratno ambulanto, da se obolenja tudi pozdravijo, ker le prevečkrat pridejo od akutnega stanja v kronično obolenje. Vsi pa dobro občutimo, da imamo v našem podjetju omejeno število lažjih delovnih mest.

Obširnejša analiza poškodb pa bo izdelana in predložena samoupravnim organom ob zaključku leta.

Služba varstva pri delu je dolžna o poškodbah javljati Zdravstveni službi, Regionalni zdravstveni skupnosti in Inšpekciji dela poročila o poškodbah. Težje poškodbe smo dolžni javljati Ljudski milici, ki raziskuje, če so bili s strani delovne organizacije opuščeni varnostni ukrepi. LM prijavlja ob opustitvi varnostnih ukrepov odgovorne osebe javnemu tožilstvu, ki vodi postopek za ugotavljanje opustitve varnostnih ukrepov.

Služba varstva pri delu pa poroča vse pomanjkljivosti iz varstva pri delu Delavski kontroli delovne organizacije, ki te kršitve obravnava in ustrezno ukrepa.

F. L.

Zgornja poškodba nas opozarja, da so tudi valji z malimi obrati življenjsko nevarni, če jih čistimo med obratovanjem.

Če smo na orožnih vajah, smo zavarovani za primer poškodbe

Mladenič Ivan je bil v mesecu maju na orožnih vajah pri Kočevju. Na tekmovanju med četama je padel na desno ramo in si jo poškodoval. Zaradi te poškodbe je že tretjič v bolniškem staležu. Po predpisih zdravstvenega zavarovanja je poškodba nesreča na delu, in pripada zavarovancu 100% nadomestilo osebnega dohodka med odsotnostjo iz dela.

Na poti v oddelek je predici spodrsnilo

Ko se je Tišler Antonija vlačila iz malice, ji je na stopnicah spodrsnilo, in je zato s palcem desne noge zadela rob stopnice in si palec poškodovala.

Med malico se je sukalka poškodovala

Med odpiranjem doručka se je Razoršek Marija urezala ob rob pokrova pločevinke, in si ranila dlan desne roke.

Zaradi prometne nesreče na poti na delo je Povše Rozalija že tretje leto v bolniškem staležu

Poškodovanka se je peljala dne 3.11.1976 iz Šmartnega v službo. Pred križiščem Litija v Breg ji je na ovinku prednje kolo spodneslo. Pri padcu si je poškodovala levo stran obraza. V bolnišnici je že 541 dni. Pred poškodbo je delala kot predica v predilnici sintetike. Rozaliji želimo, da bi se zdrava vrnila v svojo delovno skupino.

F. L.

Anketa

Odziv na anketo, ki smo jo objavili v 6. številki našega lista je bil več kot skromen. Od 1184 zaposlenih in 421 upokojevcem smo prejeli le ŠTIRI odgovore, oziroma 0,25%.

Predlogi na teh štirih listkih niso slabi. Upoštevali jih bomo. Veseli smo vsake pomoči, predloga, zato naj velja ta anketa še za naprej. Čas bi bil, da bi začeli polniti našo skrinjico s prispevki.

Uredniški odbor

Tekmovanje predic Jugoslavije

Tekmovanje bo 22. in 23. 9. 1978 v TEKSTINI v Ajdovščini. Inicijativni odbor za organiziranje drugega zveznega tekmovanja predic se je sestel 7. 6. 1978 v Ajdovščini, na katerem so prisostvovali predstavniki predilnic iz Klanjca, Gline, Bihača, Maribora, Kranja in Ajdovščine. Na sestanku so se dogovorili o pravilih tekmovanja ter obremen dopolnili lanskega pravila, na katera nismo imeli v naši delovni organizaciji pripomb. V cilju urjenja obrambnih sposobnosti je v to tekmovanje vključeno tudi streljanje z zračno puško. Pravico za nastop imajo iste tekmovalke, katere tekmujejo v vezanju niti. To tekmovanje se točkuje ločeno od tekmovanja v vezanju pretrgov in ni obvezno.

Razpored tekmovanja:

22. 9. 1978 streljanje z zračno puško (veljajo pravila strelske zveze SFRJ)

23. 9. 1978 tekmovanje v vezanju pretrganih niti

Prvo tekmovanje predic jugoslovanskih bombažnih predilnic je organizirala uspešno predilnica TKZ TOZD Klanjec — SR Hrvatska, katerega se ekipa iz naše delovne organizacije ni udeležila. Drugo zvezno tekmovanje predic je dodeljeno Tekstini iz Ajdovščine, ki letos praznuje 150 letnico svojega obstoja. Cilj tekmovanja predic ni samo v tem, katera ekipa ali posameznik bo najboljši, čeprav najboljšim dodelijo nagrade, pač pa je tudi v tem, da vzbujamo prijateljstvo med delavci, se zblizujemo ter jačamo bratstvo in enotnost narodov in narodnosti Jugoslavije. Izkusnje, spretnost, metoda in organizacija dela, katera se med tekmovanjem vidi in pridobi, se lahko koristno prenese na delovno mesto v lastni predilnici v cilju izboljšanja dela in dviga produktivnosti. Pravila tekmovanja predic v hitrosnem vezanju niti:

— Tekmovanje predic se odvija na prstančnih predilnih strojih TB 318 — 317 Krušik.

— Prstančni predilni stroj mora biti založen z Nm 60 bombaž, hitrost vreten 11.000/min., vitje osnova. Prede se na trdih kartonskih cevkah, pogoji za tekmovanje morajo biti na vseh strojih enaki.

— Na enem stroju tekmujejo štiri tekmovalke iz različnih predilnic.

— Tekmovanje se bo odvijalo na potrebnem številu strojev.

— Tekmovalke morajo za čas tekmovanja nositi delovno obleko predvideno od matične delovne organizacije.

— Vrstni red tekmovalk in tekmovanja se odredi z žrebom dan pred tekmovanjem.

— Ekipo sestavljajo štiri tekmovalke in ena rezervna tekmovalka.

— Vsaka tekmovalka nosi tekmovalno številko in naziv delovne organizacije, za katero tekmuje.

— Vsaki tekmovalki se meri posamezno čas vezanja 100 niti in se vpisuje v obrazec ekipe za katero tekmuje.

— Odrejata se dva posamezna in ekipna časa v skupnem plasmaju.

— Način vezanja pretrga je prosti za vsako tekmovalko kakor ji najbolj odgovarja.

— Vsaka tekmovalka si sama potrga 100 niti pred začetkom merjenja časa.

— Smer vezanja pretrgov je prepuščena tekmovalki, da jo

sama izbere, kakor ji najbolj odgovarja.

— Merilci časa vezanja niti tekmovalk, vključijo uro za merjenje časa na znak glavnega sodnika. Glavni sodnik da zvočni signal za začetek merjenja časa.

— Merilci časa spremljajo tekmovalko in po končanem vezanju 100 pretrganih niti zaustavijo uro ter jo dajo glavnemu sodniku na odčitavanje, nakar se čas porabljen za vezanje pretrgov vpiše v ekipni obrazec.

M. STRAŠEK

Vojaki nam pišejo

КИЧЕВО

Vsem skupaj lep pozdrav od vojaka Karla, ki služi vojaški rok v Kičevu, obenem pa prav lepa hvala za Predilca, ki ste mi ga poslali.

Karla

Drage sodelavke in sodelavci: Kičevo

turistkomerc-zagreb

P. n.
Predilnica Litija
61270 LITIJA
Slovenija

RIJEKA

Premile prav lepe pozdrave iz Rijeke od vojaka Andreja.

Hvala za vaš časopis.

Hos NASLOV: Mesicek Andrej, V.P. 8376/3a

ST002 Rijeke

Postavljen v Rijeke

IZDAVAC: V. KRŠINIĆ — ZAGREB

RIJEKA 10-VII 1978 15-16 51000

P. n.
Predilnica Litija
Splošni sektor
61270 Litija
S.R. Slovenija

57300 BENVIGNONE

Prejmite lepe pozdrave iz Benavona, hvala za vaš časopis.

Benavona

IZDANJE I. ISKRE, zvezdastina štampa, Zagreb, llisto 35

P. n.
Kobrovski oddelak
Predilnica Litija
61270 LITIJA
SLOVENIJA

Delavci TOZD Komunala Litija odpadkov ne sežigajo

Na članek Varstvo okolja v občini Litija, ki je bil objavljen v julijski številki »Litijski predilec«, smo prejeli od TOZD Komunala Litija pismeno sporočilo, da odpadke na odlagališču med Ponoviško cesto in reko Savo, pri naselju Praprošče, njihovih delavci ne sežigajo.

Odpadke sežigajo neznanzi, in zato TOZD Komunala Litija za dimne pline in slab zrak ob izgorevanju ni odgovorna.

Nehote se postavlja vprašanje: Kdo so ti neznanzi, ki zažigajo odpadke na odlagališču odpadkov? Ali občani naselja Praprošče ne morejo odkriti teh zažigalcev smeti? Končno se postavlja še zanje vprašanje: Ali je tudi sanitarna inšpekcija nemočna in ne more zagotoviti učinkovitejšega nadzora nad odlagališčem odpadkov?

Upamo, da bomo občani v sodelovanju s TOZD — Komunala Litija, sanitarno inšpekcijo in upoštevanjem predpisov, te slabosti odpravili. Pravilnik o tehničnih ukrepih in pogojih za graditev prostorov in naprav za zbiranje in odvažanje odpadnih snovi iz stanovanjskih hiš, določa:

»Odpadne snovi je treba odstranjevati iz mestnih naselij tako, da to ne pomeni nevarnosti za zdravje ljudi. Odlaganje odpadnih snovi v rečne tokove, jezera in morja, ali ob njihovih bregovih, ni dopustno. Odpadne snovi se odlagajo na krajih, ki so za to določeni.

Na krajih, na katerih odlagajo odpadne snovi, morajo biti nameščene inštalacije za vsakdanje pranje in razkuževanje vozil, ki snovi odvažajo, za pltno vodo in gašenje požara, če teče tam delo tudi ponoči — pa tudi za električno razsvetljavo.«

F. L.

Tradicionalno srečanje upokoencev

Vse naše upokojene sodelavce obveščamo, da bo tradicionalno srečanje ob tovarniškem prazniku v petek, 8. septembra 1978. Srečanje se bo začelo ob 15. uri v sindikalni dvorani na Stavbah. Po govoru predsednika konference sindikata, vam bo zapel moški pevski zbor Lipa iz Litije. Ob pogostitvi bo za zabavo poskrbel ansambel »Glas« iz Litije. Pridite in poveselitate se s svojimi nekdanjimi sodelavci!

Konferenca sindikata
Predilnice Litija

Z lanskoletnega srečanja upokoencev.

PRIŠLI - ODŠLI

V MESECU JULIJU 1978
(m. š.)

Prišli:

1. 7. 1978 **Ivan HOSTNIK**, Litija, Rozmanov trg 9 — mehanična delavnica
1. 7. 1978 **Karel KOMOTAR**, Litija, C. Zas. bataljona 21 — predilnica bombaža 3. izmena
1. 7. 1978 **Zlatko ŽLABRAVEC**, Litija, Ponoviška c. 5 — predilnica bombaža 2. izmena
3. 7. 1978 **Zvonka PIVEC**, Smartno, Dvor 17 — čistilna kolona predilnice bombaža
3. 7. 1978 **Amalija TOMC**, Smartno, Jablaniške Laze 2 — čistilna kolona predilnice bombaža
8. 7. 1978 **Martin JERINA**, Litija, Prvomajska 3 — predilnica bombaža 2. izmena
8. 7. 1978 **Ciril MIKLAVČIČ**, Smartno, Volčja jama 10 — predilnica 1. izmena
10. 7. 1978 **Antonija KOLEŠA**, Smartno, Volčja jama 6 — čistilna kolona predilnica bombaža
10. 7. 1978 **Marija POTISEK**, Smartno, Lupinica 2 — čistilna kolona predilnice bombaža
3. 7. 1978 **Nada PONEBŠEK**, Litija, Tenetiše 18 — obrat družbene prehrane

12. 7. 1978 **Emil LAPORNIK**, Litija, Trg na Stavbah 14 — montaža strojev

17. 7. 1978 **Branko KRALJ**, Litija, Rozmanov trg 18 — čistilna kolona predilnice bombaža

17. 7. 1978 **Milka LUŠINA**, Dole, Gornje Jelenje 9 — čistilna kolona predilnice bombaža

17. 7. 1978 **Pavla MAGAS**, C. Zas. bataljona 5, Litija — predilnica bombaža 2. izmena

17. 7. 1978 **Magda PIVEC**, Vrta 2 — čistilna kolona predilnice sintetične

21. 7. 1978 **Izeta GLOTIČ**, Zagorje, Grajska 1 — sukalnica 3. izmena

21. 7. 1978 **Sejadeta SINANOVIČ**, Zagorje, Grajska 1 — sukalnica 3. izmena

(1. 7. 1978 **Sabija DELIČ**, Zagorje, Prečna pot 12 — sukalnica 2. izmena

24. 7. 1978 **Sevleta SULJIČ**, Zagorje, Okrogarjeva 17 — predilnica bombaža 3. izmena

26. 7. 1978 **Samija OKIČ**, Zagorje, Prečna pot 12 — sukalnica ef. sukanc 2. izmena

Odšli:

3. 7. 1978 **Marjan LIPICNIK**, Litija, C. Zas. bataljona 5 — sukalnica 1. izmena — pismeni sporazum (odpoved delavca)

13. 7. 1978 **Ivana KNEZ**, Litija, Ponoviška c. 9 — predilnica 2. izmena — invalidska upokojitve

31. 7. 1978 **Nada JOVANOVIČ**, Litija, Rozmanov trg 18 — splošni sektor — pismeni sporazum (odpoved delavke)

31. 7. 1978 **Ljudmila HERTIŠ**, Litija, Marokova pot 17 — predilnica sintetične 2. izmena — pismeni sporazum (odpoved delavke)

31. 7. 1978 **Karel KOMOTAR**, Litija, C. Zas. bataljona 21 — predilnica bombaža 3. izmena — potek pogodbe za določen čas

31. 7. 1978 **Zlatko ŽLABRAVEC**, Litija, Ponoviška c. 9 — predilnica bombaža 1. izmena — potek pogodbe za določen čas

Delavci, premeščeni na druga dela in naloge v mesecu juliju 1978

1. 7. 1978 **Metka KRNC**, referent za osnovna sredstva v finančnem sektorju, premeščena na dela in naloge operater AOP,

1. 7. 1978 **Silva BREGAR**, snemalka kopsov v predilnici bombaža 3. izmena, premeščena na dela in naloge čiščenje raztezal,

1. 7. 1978 **Janez REMEC**, vodja izmene v predilnici, premeščen na dela in naloge mojster v predilnico rezervna,

1. 7. 1978 **Drago OSTOJIČ**, transporter preje v predpredilnici, premeščen na dela in naloge posluževalec mikalnikov v predpredilnici 1. izmena,

1. 7. 1978 **Ivan GRABNAR**, transporter preje v predpredilnici, premeščen na dela in naloge posluževalec mikalnikov v predpredilnici 1. izmena.

1. 7. 1978 **Anton JELENC**, transporter preje v predpredilnici, premeščen na dela in naloge posluževalec mikalnikov v predpredilnici 2. izmena,

3. 7. 1978 **Marija VREKS**, snemalka kopsov, premeščena na dela in naloge čiščenje flyerskih cevk v predilnico bombaža 2. izmena,

12. 7. 1978 **Jelena DZORDZEVIC**, čistilka strojev II, pri čistilni koloni predilnice bombaža, premeščena na dela in naloge snemalka kopsov v predilnico bombaža 2. izmena,

10. 7. 1978 **Angela ČERNE**, snemalka kopsov, premeščena na dela in naloge čistilke raztezal v predilnici bombaža 3. izmena,

17. 7. 1978 **Franc CERAR**, čistilec strojev II, pri čistilni koloni predilnice bombaža, premeščen na dela in naloge transporter preje in predpreje v predilnico bombaža 2. izmena,

— Popravek iz prejšnje številke; v rubriki **Odšli**:

30. 6. 1978 — **Ludvik Nejedly**, Litija, Rozmanov trg 3, pomožno osebje — potek pogodbe

27. 6. 1978 — **Leopoldina Grčar**, Litija, Rozmanov trg 19, predpredilnica 2. izmena — pismeni sporazum (odpoved delavke)

Božo Kos
TOZD, OZD, POZD ...

»Kako ste rekli? GROZD? Zanimivo, za to kratico še nisem slišal.«

Upokojila se je

Kot vsakega upokojenca smo tudi tov. Ivanko Knez povabili na kratek razgovor in malo zakusko. Ko smo jo tistega dne čakali ob 12. uri, je ni bilo. Kasneje smo zvedeli, da ni dobila vabila.

»Menda se je izgubilo na pošti, ali pa ga je nekdo vzal iz nabiralnika,« nam je povedala naslednji dan, ko se je odzvala ponovnemu vabilu.

Ivanka je bila rojena na Tolstem vrhu — (sedaj Mala sela) pri Vačah. Marca 1949. leta se je zaposlila v Predilnici. To je bila njena prva služba. Ves čas je ostala pri nas, ves čas v

predpredilnici. Največ je delala ob flyerjih — pa tudi pri drugih strojih. V prvih letih njenega službovanja je izmena trajala 14. dni. »Prvi teden na nočni je še kar šlo, drugi teden smo pa bile zaspane. Veliko bolje je bilo, ko smo prešli na tedenske izmene,« je pripovedovala.

Ko se je lanskega leta, septembra, vrnila iz bolnice, je bila ves čas v bolniški — sedaj pa se je invalidsko upokojila. Dopolnila je 32 let delovne dobe — tri leta ji še manjkajo, pa bi imela polno pokojnino — a kaj, ko ni zmogla.

»Hudo je, ker ne smem veliko jesti. Imam takšna zdravila. Moram ubogati zdravnika, saj ne bi rada ponovno hodila k zdravniku v Ljubljano. To je zelo naporno,« je še dodala na koncu.

Želimo ji, da bi se ji zdravje povrnilo, in da bi srečno uživala zasluženi pokoj. M. M

Civilna zaščita

Priprave prebivalcev za samozaščito

V morebitni, vsenarodni obrambni vojni, bi bila vloga mestnega prebivalstva zelo zahtevna in odgovorna. Prvič zato, ker bi sovražnik v prvem, in po izkušnjah najmočnejšem napadu, osredotočil napade na prostor, kjer nam bi povzročil največ izgub. Prvi napad bi lahko odločilno vplival na izid vojne. Izkušnje pričajo, da bi se izguba prebivalstva znatno zmanjšala, če bi bila civilna zaščita dobro organizirana in pripravljena. Prav zato nam naš sistem obrambe in zaščite, ki izvira iz skupnih družbeno-političnih in ekonomskih pogojev naše dežele, da je osnova, da je strah pred kakršnokoli agresijo odveč. Pogoji so, da bi vsi udeleženci civilne zaščite v celoti in odgovorno izvrševali svoje naloge.

Na področju civilne zaščite je vsekakor najpomembnejša samozaščita delovnih ljudi in prebivalstva, v katero so zajete vse

oblike moralno političnih, organizacijskih, strokovnih in materialnih pripravljnosti prebivalstva za osebno in medsebojno zaščito pred posledicami vojne. Z zakonom o narodni obrambi je predvideno, da se vsi prebivalci v starosti od 15—60 let, ženske do 55 let, razen pripadnikov JLA in milice, nosečnice in matere z otroki do 7 let, obvezno udeležujejo osnovnega in dopolnilnega tečaja za obrambo in zaščito. Osnovnega tečaja se ni potrebno udeležiti osebam, ki so končala ta tečaj v srednjih šolah, mladinskih šolskih centrih in vojni obvezniki.

Osnovni tečaj lahko traja do 80 šolskih ur, dopolnilno izobraževanje pa do 25 ur letno. Program je obsežen, saj pridobe slušatelji v teh 80 šolskih urah najpotrebnejše znanje in sposobnosti iz področja samozaščite in iz teoretično-političnega področja. Ta program zahteva izredno dobre organizacijsko-kadrovske in materialne priprave predavanj,

in pred tem, široko informacijsk-propagandno akcijo.

Nakazali bomo samo nekatere izkušnje, ki so se izoblikovale v dosedanjem izvajanju programa samozaščite.

— V največji meri moramo doseči enotnost v izobraževanju samozaščite po celotnem našem ozemlju. Zvezni sekretar za narodno obrambo je dejal: »Vse bombe, odvržene na naša mesta in druge objekte bi imela pretežno enake lastnosti.«

— Pojem samozaščite ima vedno širši pomen. Zgodilo se bo, da bo potrebno uporabiti tudi najrazličnejša priročna sredstva.

— V programih je potrebno skrbeti za nenehno izobraževanje skupin ljudi, enakih po starosti, po skupnem prebivališču ali poklicu, da ne bi kdaj izpadli iz sistema usposabljanja. Posebno pomembno je, če materialne možnosti dopuščajo, da se čim več ljudi praktično usposablja za samozaščito. Samo z opazovanjem in poslušanjem predavatelja je nemogoče dovolj usposobiti poslušalce, da bi nudili sebi ali komu drugemu osnovno pomoč, da bi uporabljali protipožarne aparate, da bi poskrbeli za radiološko-kemično in biološko zaščito.

— Pokazalo se je tudi, da so važni elementi za uspešno, masovno izobraževanje in za sistem evidence obveznikov, evidentiranja rezultatov, izdajanje dokumentov itd.

Že vrsto let predpisujemo obveznosti in se ukvarjamo z vprašanjem preskrbe prebivalstva z minimalnimi zaščitnimi sredstvi za osebno in množično zaščito, vendar rezultati še niso zadovoljivi. Take masovne in izredno važne naloge mora voditi dobro organizirana, vseljudska, politična, propagandna in proizvodno-ekonomska akcija. Tako se bodo občani seznanili s pomenom in namenom teh sredstev. Poben primer je tudi pri nekaterih drugih obveznostih s področja samozaščite (lastne rezerve hrane...)

Zelo ugodno družbeno-politično vzdušje prebivalstva za razvijanje samozaščite je potrebno izkoristiti, in doseči še večjo stopnjo zanimanja posameznikov, družin in delovnih organizacij.

Samozaščita mora pomeniti za vsakega delovnega človeka in občana del vsakdanjega življenja, ne pa obveznost, ki je predpisana z zakonom.

Tanjug: Dušan Daković

Kljub nestalnemu vremenu je poraba brezalkoholnih pijač velika. Polnilce hladilnih avtomatov ima veliko dela s prevozom steklenic.

PLANSKI JEZERO JEZERSKI DOM

Fregmide Lepo predavate od jezeta Suliča, ki se trenutno zbirani v jezerskem. Posrednikom ljudi vse izdelane. Jaze Sulič, Dom starost, vitez, Xp, karavlo, lpr, puchar, jize

150

Predilnica Lilija
Sposni bolter
Predilniška 1

61270 Litijska
Slov...

Foto: Z. V. d. 1957

Zoper pretirano uporabo antibiotikov

Čebelja lekarna

Nerazumna poraba zdravil, predvsem antibiotikov, ne le pri odraslih, marveč tudi že pri otrocih, je resno vznemirila zdravniške po svetu in v Sloveniji. Najprej so v svojih vrstah, potlej pa tudi javno izrazili dvom v tako hitro porabo zdravil, ki se jim mikrobi, le-te naj bi uničili (kot povzročitelje najrazličnejših vnetij), prilagajajo in postajajo odporni. Velika poraba antibiotikov vseh spektrov, vse manjše učinkovanje teh umetno pridobljenih zdravil, in ne nazadnje tudi veliki stroški, pa skrb o morebitnih posledicah teh, ne še tri desetletja starih zdravil, so napotili mnoge zdravnike, predvsem pa farmakologe, da so se zazrli nazaj, v nekdanje zdravljenje, v čase, ko ni bilo o antibiotikih ne duha ne sluha.

Pot do starih zdravil so različne. Spet so se uveljavili najrazličnejši čaji in zeli. Več pozornosti so spet namenili gibanju na svežem zraku, mnogi pa so začeli obupati stara pravila o zdravljenju z medom. Ta je kot zdravilo znan iz davnine, pa tudi iz bližnje preteklosti, saj je med NOB v najtežjih trenutkih ostal edino »zdravilo«.

Opozorila svetovne zdravstvene organizacije o pretirani porabi zdravil in domače statistike, ki so postale še hitrejšje in jasnejše, odkar recepte »pregleduje« računalnik, so spodbudile številne zdravnike, da svoj študij posvetijo medu in čebeljim pridelkom.

Svetovno raziskovalno gibanje

V dobi, ko je bilo vse, kar je imelo nadih »patine«, zanič, ko je bilo dobro le vse, kar je bilo novo, je tudi med izgubil večji del svoje veljave. S spoznanji, da je narava največji učitelj, da človek s trganejm vezi s preteklostjo pozablja tudi na stvari, ki so mu bile stoletja in tisočletja v pomoč, so v marsikaterem laboratoriju nehali gledati v bodočnost, posvetili so se preteklosti. In tako so vse več raziskav posvetili tudi čebeljim pridelkom. Prav takšno vnemo, kot drugje po svetu, so pri raziskovanju učinkovanja čebeljih pridelkov pokazali tudi nekateri jugoslovanski znanstveniki, in začeli ugotavljati stvari, ki jih niti niso pričakovali. V laboratorijih pod mikroskopom in na živalih, kasneje pa tudi na klinikah, so potrjevali, da so v čebeljih pridelkih snovi, ki imajo ugoden učinek na počutje in zdravje ljudi. Kmalu je postalo znano, da je cvetni prah najbolj skoncentrirana hrana, kar jih poznamo, saj so v njem snovi, ki jih potrebuje organizem za rast in vzdrževanje biološkega ravnotežja. Za mleček so dognali, da je biološki pospeševalec, in da hkrati zavira rast bakterij, plesni in virusov. Propolis je aktivna snov z izredno močnim učinkom proti virusom in bakterijam.

Uspehi domačih strokovnjakov

Raziskovalca slovenskega mikrobiološkega inštituta, Bratko Filipič in prof. dr. Miha Likar,

sta dokazala, da matični mleček in propolis zavirata rast virusov. V poročilu »Vpliv propolisa in matičnega mlečka na razvoj nekaterih virusov«, ki ga je zaradi izrednih odkritij in dosledne znanstvene metode v celoti objavil tudi ameriški strokovni bilten »Interferon Scientific Memoranda« iz Buffala, med drugim poročata o sklepnem delu poročila:

»iz raziskave je razvidno, da naravni proizvodi, med, matični mleček, cvetni prah in propolis, nimajo samo fizioloških učinkov, ampak razen proti mikrobom deluje tudi proti virusom. Vprašanje pa je, iz česa izvira ta antiviralna aktivnost, in kakšno je razmerje med sestavo in vplivom čebele na antivirusno dejavnost... Poskusi kažejo, da aktivna snov ni samo ena, ampak da gre verjetno za kompleks snovi, ki šele v pravilnem razmerju in

ob aktivnosti čebele dajo fiziološko in antimikrobno dejavnost...«

Poskusi razvozljali razmerje

V Medexovih laboratorijih so čebelje pridelke mešali v različnih količinah, in na podlagi učinkov ugotovili, katera mešanica medu, cvetnega prahu, matičnega mlečka in propolisa deluje na človeški organizem najbolj ugodno. In tako je nastal APIKOM-PLEKS, doslej edina in zelo učinkovita mešanica čebeljih pridelkov, ki je uspešno prestala tudi vse klinične teste. V njem so sestavine, ki zavirajo rast virusa, povzročitelja influence, tudi če so razredčene v razmerju 1:100.000.

Čebele niso zdravniki

O delovanju Apikompleksa so bile narejene raziskave. Preizkusili so ga na več klinikah v raz-

ličnih jugoslovanskih mestih, in ugotovili njegovo izredno ugodno delovanje. Preizkusili so ga ljudje sami in ugotovili njegovo uspešnost. Toda zdravniki, ne med, ne drugi čebelji pridelki, ne morejo nadomestiti. Kadar človek zboli, in se ga loti visoka temperatura, mora upoštevati navodila zdravnika. Poskusi v uglednih klinikah pa kažejo, da za infekcijskimi boleznimi zbolijo neprimerno manj ljudi, ki jemljejo žličko Apikompleksa dnevno. In v tem je največja moč naravnega preparata. V preprečevanju bolezni, mnogi zdravniki pa ga svetujejo že tudi kot edino sredstvo, ki pomaga pri zaviiranju rasti virusov, je nenadomestljiv. Zato ga je danes moč najti na prodajni polici sleherne lekarne in v vseh večjih trgovinah. Ker ga je ustvarila narava brez pomagal kemije, je popolnoma nenevaren, in ne more povzročiti nobenih škodljivih stranskih posledic.

Jože Vetrovec

Visok krvni pritisk

Letošnji Svetovni dan zdravja je posvečen skrbi za odkrivanje in zdravljenje bolnikov z visokim krvnim pritiskom, saj je bolezen razširjena po vsem svetu. Zato so poleg strokovnih potrebna tudi širša družbena prizadevanja. Po krajšem zgodovinskem pregledu so opisani: pojav in njegov nastanek, kolikšen naj bi bil »normalni« krvni pritisk, kako ga merimo, pogloblitve nevarnosti in osnove zdravljenja. Nakazana je tudi vsebina ostalih prispevkov ter nanižane osnovne naloge na tem področju.

Zakaj je letošnji Svetovni dan zdravja posvečen prav visokemu krvnemu pritisku?

Živimo v delu sveta, ki ga ne pustošijo več bolezni zaradi pomanjkanja hrane, epidemije tifusa, kolere in drugih nalezljivih bolezni.

Prvotnemu navdušenju, da bo z izkoreninjenjem teh bolezni rešen bistven zdravstveni problem sodobnega časa, je kmalu sledilo iztreženje ob ugotovitvi, da v vseh ekonomsko dobro razvitih družbah vznikajo nove bolezni, ki nastopajo v velikem obsegu in jih zaradi tega imenujemo epidemije, čeprav ne v pravem pomenu besede.

Predvsem gre za bolezni srca in ožilja, glede katerih je v velikem odstotku kriv visok krvni pritisk. Od tod čedalje večje zanimanje za preprečevanje in za zgodnje odkrivanje bolnikov z visokim krvnim pritiskom ter za zdravljenje te bolezni.

Svetovni dan zdravja, ki ga vsako leto praznujemo 7. aprila — na obletnico, ko je bila sprejeta ustanovna listina Svetovne zdravstvene organizacije — je letos posvečen skrbi za odkrivanje in zdravljenje bolnikov z visokim krvnim pritiskom.

Bolezen je razširjena po vseh celinah in ni rase, naroda, družbene skupnosti ali verske sekte, pri kateri ne bi odkrili ljudi s to boleznijo. Bolezen je sicer pogostejša pri nekaterih narodih in morda pri nekaterih poklicih. Ker v svojem začetku in več let ne povzroča nobenih težav, jo navadno odkrijemo šele v napredovalnem štadiju, ko so že nastopile njene komplikacije. Zato

ne preseneča, da je po vsem svetu dobra polovica bolnikov z visokim krvnim pritiskom, pri katerih bolezni še niso odkrili.

Naše bližnje naloge

Z nekaterimi prispevki želimo seznaniti širšo javnost s problematiko visokega krvnega pritiska, pri njej zbuditi zanimanje in jo pridobiti za aktivno sodelovanje v boju proti tej bolezni. Hkrati želimo spodbuditi vse zdravstvene delavce, da se še aktivneje vključijo v boj proti temu zlu, ki vse bolj ogroža človeško zdravje, zdravstveni delavci, ki se posebej posvečamo temu problemu, pa smo dolžni ta prizadevanja usmerjati ter z njim sodelovati v znanstvenih raziskavah.

Nujen pogoj za doseg cilja je sodelovanje zdravstvenih delavcev z najširšo javnostjo. Prav tako je potrebna medsebojna pomoč med zdravstvenimi delavci za ustvarjanje ugodnih pogojev za organizirano izvajanje preprečitve bolezni, za zdravljenje bolnikov, za raziskovalno delo in zbiranje sredstev, potrebnih za usklajeno delo na državni in mednarodni ravni.

Ce se bomo pri naši dejavnosti vztrajno držali gesla »od preprečevanja do rednega zdravljenja«, bomo s tem zajeli vso dejavnost v zdravstvu in v skupnosti ter smeli upati na čim uspešnejši boj proti tej tihi in zahrbtni bolezni.

Že dolgo je znano, da ne moremo pri množično nastopajoči bolezni nikdar doseči zmage z individualnim zdravljenjem. Nanjo lahko upamo le, če slonijo naši

napori na preprečevanju bolezni. S tem postane jasno, da mora pri zdravljenju stati v prvi obrambni črti skupaj z zdravnikom dobro poučen bolnik in njegova družina. Če posameznik ne bo dobro poučen, kako naj ravna, da si bo ohranil zdravje, če ne bo mogel presoditi, kdaj potrebuje pomoč, in če ne bo vedel, kam naj se obrne ponjo, vse znanje ne bo prišlo do praktične veljave. Boj proti visokemu krvnemu pritisku bo uspešen, če se bo v prvi vrsti zanj zavzel bolnik, ki pri tem zdravljenju oziroma pri preprečitvi bolezni lahko največ opravi sam. Velika teža dela pade tudi na prkatičnega zdravnika, ki daje navodila bolniku. S prav tako zavzetostjo morajo delati strokovnjaki, vključeni v boj zoper to bolezen na epidemiološkem in preprečevalnem področju. Nič manjša ni naloga predavateljev in znanstvenikov, ki bolezen proučujejo. Vsi se moramo čutiti povezane v enotno fronto.

Visok krvni pritisk ali — kot mu zdravniki pravimo — hipertoniya že nekaj desetletij ni več pojav, ki bi ga imeli za spremljevalca starosti in arterioskleroze in proti kateremu ne moremo storiti kaj bistvenega. To je ena najpogostnejših in najnevarnejših bolezni odraslega človeka in komplikacije visokega krvnega pritiska so eden najpogostnejših vzrokov smrti.

Visok krvni pritisk je prava epidemija našega časa, ki v primeri z nekdanjimi poteka tiho in potuhnjeno daljšo dobo. Prav zato ostane bolezen toliko časa neodkrita. Ker s pravočasnim doslednim zdravljenjem lahko zelo izboljšamo slab naravni izid bolezni, moramo njeno pustošenje vsekakor omejiti oziroma zaustaviti.

Ljudje smo pač takšni, da resno razmislimo o kaki nadlogi šele potem, ko nas začinja resno ogrožati. Taki smo se prav gotovo izkazali še nedavno v naši osveščenosti v onesnaženju okolja. Prav bo pa, če se bo naša

zavest pri boju proti visokemu krvnemu pritisku prej izkazala in ne bomo napravili enake napače.

Resnost problema označuje dejstvo, da bolezen ogroža vse starosti, zlasti odrasle moške in vse plasti naše družbe, ter grozi tudi našim mlajšim. S tem preneha biti bolezen samo zdravstveni in znanstveni problem in postane vprašanje vse družbe z resnimi človeškimi in gospodarskimi posledicami. Ko smo povsotili leto 1978 boju proti visokemu krvnemu pritisku, naj to pomeni, da želimo posebej poudariti, kako potrebna je nenehna in široko razvejena dejavnost.

Iz zgodovine

Medtem ko so srce in žile proūevali skozi dve tisočletji, so prve raziskave o krvnem pritisku stare komaj dobrih dvesto let.

Dolgo pa ni bila ugotovljena zveza med visokim krvnim pritiskom in drugimi boleznimi. Pomen krvnega pritiska v človeškem organizmu so pravzaprav začeli dojemati in ugotavljati šele ob koncu prejšnjega stoletja. Ob prehodu v naše stoletje je italijanski zdravnik Riva Rocci odkril enostavno nekrvavo metodo za merjenje krvnega pritiska. S tem je odprl pot za študij krvnega pritiska z nezadno zamudo časa in ne da bi bolniku ogrožal zdravje. Metodo je kmalu za tem izpopolnil ruski zdravnik Korotkov.

Pri prvih raziskavah zvišanega krvnega pritiska so zdravniki prišli do zmotnega zaključka, da je nekoliko zvišan krvni pritisk pri odraslem človeku koristen ali celo nujen. Dokončno spoznanje, da sodi zvišan krvni pritisk med bolezni, ki povzročajo možgansko in srčno kap ter odpoved ledvic, je začelo prodirati šele okrog leta 1930. Prvotnim zablodam o vlogi krvnega pritiska je pripomogla domneva, da je porast pritiska pri otrdelih

žilah, kakršne dobimo pri starejših ljudeh, način za prilagoditev tršim arterijam. Tej zmoti je botrovala domneva, da je otrditev žil samostojen, prvobiten pojav. Takemu naziranju je logično sledil sklep, da ima znižanje krvnega pritiska v takih okoliščinah samo škodljive posledice.

Sicer je v tistem času vsekakor šlo le za teoretska razglabljanja, ker zdravniki še niso imeli nobenega zanesljivega in uspešnega zdravila proti visokemu krvnemu pritisku.

Pogosto ljudje sprašujejo, od kod naenkrat toliko vneme za to bolezen in čemu naj bi bilo potrebno popularizirati vprašanje visokega krvnega pritiska. Nekateri celo podtikajo, da je morda vsa zaskrbljenost pretirana in da je visok krvni pritisk sedaj pač modna bolezen. Bolj resni sprašujejo, ali je res te bolezni toliko več kot svoje dni.

Nobena od teh domnev ni pravilna. Kanček resnice je morda le v zadnjem vprašanju. Res pa je, da so zdravniki šele v zadnjih desetletjih spoznali bistvo bolezni in ugotovili zvezo med boleznimi srca, možganov in ledvic na eni ter visokim krvnim pritiskom na drugi strani. Zmotno mnenje, da je visok krvni pritisk samo spremljajoč pojav oziroma samo posledica nekaterih bolezni ali pa staranja, so ovrgle šele novejša raziskave. Zdaj je nesporno dokazano, da je visok krvni pritisk eden važnejših dejavnikov za nastanek in hitro napredovanje bolezni žil, ki mu pravimo arterioskleroza (zatrđitev žil). Ta pa je kriva za večji del primerov srčne infarkta, možganske kapi in za mnoge primere odpovedi ledvic. Pravimo, da je visok krvni pritisk eden najvažnejših rizičnih faktorjev (dejavnikov tveganja) za nastanek teh bolezni.

(Nadaljevanje prihodnjic)

Nove knjige v matični knjižnici Litija

KNJIGE ZA OTROKE

— za cicibane

Račov: Miška dolgorepka

Vegri: Mama pravi, da v očkovih glavi

Potovanje v Zelenjano

Mamlo: Minica in gugalni konj

— za pionirje

Maurer: Čukec

KNJIGE ZA ODRASLE

— družbeni in družabni romani

Burk: Sanje imajo svojo ceno

Quenlan: Cica v metroju

Vandergriff: Windspele

Vandergriff: Windspelski zvon

Vandergriff: Windspelski otrok

Asturias: Zeleni papež

France: Pingvinski otok

Riel: Hiša mojih očetov I—III

— zgodovinski in vojni romani

Norden: V imenu Hitlerja

Waltari: Egipčan Sinuhe

Gagern: Ljudstvo

Plaidy: Umori nj. veličanstva

— življenjski romani

Gilles: 400.000 dolarjev za umor

Kenedyja v Parizu

— novele

Gartner: Obnova

Stražišar: Dvoživke

Praček: Med dvema svetoma

Levstik: Martin Krpan

Heyse: Izbrane novele

— humor

Kušan: Stolp

— pesništvo

Šömen: Tujina

— dramatika:

Shaw: Kandida

POLJUDNOZANSTVENA LITERATURA

— politika

Minovič: Berilo za samoupravljanje

— astronomija

Avsec, Prosen: Astronomija

— kmetijstvo

Naše sadje

— likovna umetnost

Tisnikar

— literarna teorija, slovnica

Trđina: Besedna umetnost

Antologija svetovne književnosti II

Kmecl: Mala literarna teorija

Toporišič: Slovenski knjižni jezik

— biografije

Petričevič: Ivo Lola Ribar

Signoret: Hrepenenje ni več, kar je bilo

Snoj: Josip Murn

Vidmar: Oton Župančič

Moravec: Ivan Cankar

Martinovič: Dragotin Kette

— zemljepis

Lah: SFR Jugoslavija

Lah: Gospodarska geografija

— zgodovina

Naši Spanci

Ličina: Po sledeh srebrne lisice

Zadnik: Zbirka zgodovinskih virov

J. K.

zanimivosti

Med najbolj znane pritlikavce sodi Jozet Barunbasky — Rojen 1739 leta na Poljskem. — Ob rojstvu je meril 20 cm. Po enem letu je dosegel 35 cm. Pri petnastih letih je bil »visok« 89 cm in s tridesetimi leti je dosegel 1 m višine. Živel je skoro 98 let, in umrl 5. septembra 1937. leta v Angliji.

Humoreska

Delo nočnega čuvaja v znanstvenem inštitutu je isto, kot biti brodolomec na pustem otoku. Ponoči si popolnoma sam. Tako se verjetno počutijo vsi nočni čuvaji — toda za človeka kot sem jaz je to pravi umor. Pove-

dati moram, da sem bil pri svojem prejšnjem delu vedno v gibanju. Bil sem »lift-boy«. V mladosti sem pa bil športnik. Tako je s tistim, ki je bil prej aktiven, pa ga dodele na tako pusto delovno mesto. Toda kaj morem — premeščen sem bil zaradi zdravstvenih razlogov.

Dolgčas me je resnično mučil, toda kmalu sem našel zdravilo. Pregarjal sem ga s sprehodi po inštitutu ...

Običajno grem najprej v oddelek, kjer proučujejo glasovne možnosti papagajev. Tu poslušam magnetofonske posnetke pogovorov znanstvenikov in papagajev.

Za tem grem v prostor, kjer opazujejo delovanje televizijskih oddaj na reagiranje mačk. Moj maček ima najraje risanke. Jaz tudi. Med predvajanjem koncertov, oper, pa sladko zaspi.

Tako nadaljujem pot, in pridem do prostora z elektronskimi inštrumenti. Z računalnikom odigrava partijo šaha. Lepo je znanstvenikom pri računalniku.

Občudujem naše učenjake. Ti so rešili vprašanje dolgega časa tako učinkovito, da zanj sploh nimajo časa. Končno pa, saj so se dolgo časa šolali.

Poglejte — v tej dvorani delajo poskuse z neko trdoglavo opico. Nihče je ne bi pripravil, da bi nasadil kakšno pametno reč.

Časa je dovolj — videli bomo opica. To poskušajo naučiti, da kdo bo odnehal — učenjaki ali bi vzela banano z visoke omar. Kažejo ji, kako si lahko pomaga z zaboji, ki jih polagajo drug na drugega, po katerih bi se povzpela in dobila banano. Toda opica le sedi in jih debelo gleda. — Tudi s prstom ne migne.

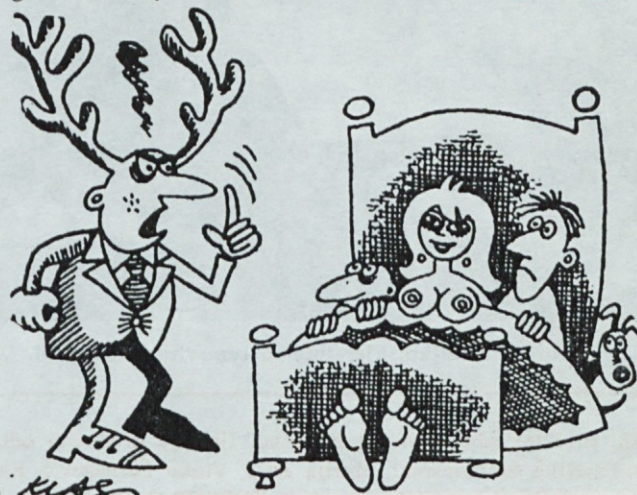
Vendar, ko znanstveniki odidejo, odpre svojo kletko, se odguga do zaboja z bananami, jih nekaj vzame, olupi in vrže olupke v koš za smeti, banane pa poje. Menda se je to naučila od mene.

Tako je moja služba kar kratkočasna. Želim se pogovoriti o mojih razmišljanjih z ljudmi, ki delajo pri nas.

Vendar mislim, da to ne bi bilo dobro, ker bi jih vznemirjal — saj nimajo časa za prazne pogovore.

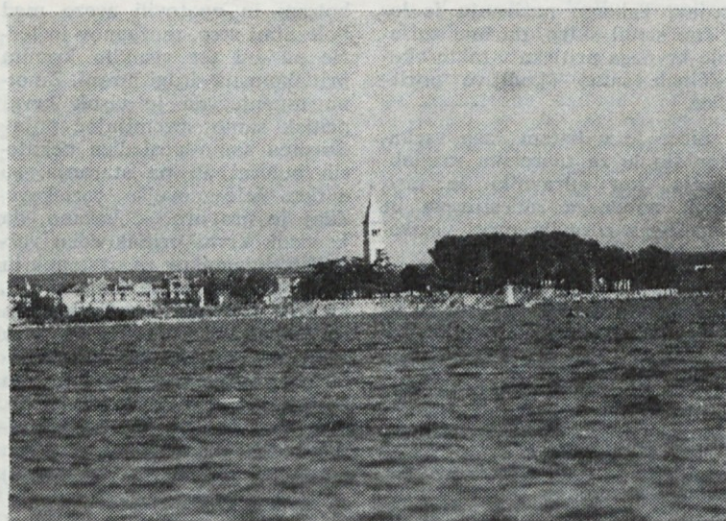
Končno — le komu bodo koristila moja razmišljanja — razmišljanja nenadnega nočnega čuvaja, razen meni, da ne zaspi.

Simeon Kolevski

— Zda.j šele vem, zakaj me tako holi glava!

počitnice v sliki — počitnice v sliki — počitnice v sliki

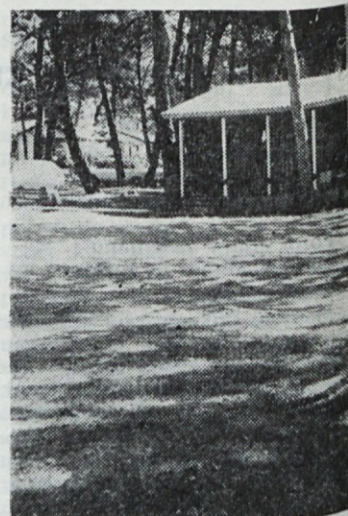
Novigrad, pojem za morje, sonce, oddih.

Taka je bila predilniška plaža pred 10 leti.

Upravnik, tov. Venko Pajer ima veliko dela. Ob katerem koli času se odpravlja in se vrača vedno naložen. Tudi zaboje sam preklada.

Igrišče za odbojko je neuporabno. Na tleh je preveč nevarnih korenin. Ali bi lahko to nevarnost do prihodnjega leta odpravili?

Hišica v Gozd Martuljku, kjer imamo rezervirani dve sobi.

Za letovanje v Fažani je bilo letos večje zanimanje. V avtokamp »13. maj«, smo k dvema prikolicama od lanskega leta, postavili še eno iz Novigrada.